

Literatūra

RAŠTIJA
MENAS
MOKSLAS

NR. 250

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

X METAI

JAMES A. MICHENER

MORGANAS

Atolas (atoll) — koralinės kilmės sala, sudaryta iš koralų vainikų, kurie supa centre esančią lagūną (lagoon) arba ežerą. Tokio pobūdžio salų yra daug Pacifiko vandenyne.

Čia pateikiame žinomojo šių dienų JAV rašytojo ir Pacifiko keliautojo James A. Michener prozos gabaliuką iš jo knygos "Return to Paradise" (Vert.).

Atolai yra gražūs... Net laukiniai uraganai... net gyvenimo žiaurumai, kurie nuslinko į praeitį, nei dalelytė negali sumažinti to kristalinio nuostabių jūros vainikų grožio.

Mano vaikystės laikais salos gyvenimas buvo šitoks. Kiekvieno ryto šeštą valandą bažnyčios varpas kviesdavo mus melstis, o sargai stovėdavo ties bažnyčios durimis ir tikrindavo įeinančiųjų pavardes. Jeigu kuris nors vyriškis į malda neatvykdavo, tai kiti sargai būdavo siunčiami jo ieškoti. O jeigu vyriškis ir mergina nepasirodėdavo, mes virpėdavome iš baimės tol, kol jie būdavo surandami, nes mes žinodavome, kokios bausmė jų laukia užtikty drauge.

Po maldos mums būdavo leidžiama laisvai atlikinėti savo pareigas, bet sargai mus galėdavo kiekvienu metu uždaryti į kalėjimą, jeigu mes prasilenkdavome su nustatyta tvarka. Vieną dieną per savaitę mes turėdavome dirbti bažnyčiai: rinkti koprą jos laukuose arba žvejoti lagūnose perlų skiauteles, kurios būdavo atiduodamos pastoriumi. Mes taip pat turėdavome rūpestingai vesti savo uždarbių apyskaitas skūneriuose, nes sargai, pagal Biblijos nurodymus, kruopščiai išreikalaudavo iš mūsų dešimtinės.

Saulei besileidžiant vėl suskambėdavo varpas ir mes vėl susirinkdavome melstis. Po maldos mes galėdavome vakarieniauti bet kuriuo metu, bet su tamsa pradėdavo galioti patys nemaloniausi nuostatai. Visi jauni vyrai ir visos netekėjusios merginos tamsoje turėdavo su savim nešiotis uždegtus žibintus, kad sargai galėtų iš tolo matyti, kur kas saloje vyksta. Jeigu į krūmų pusę pasukdavo du žibintai kartu, tai sargai bėgdavo paskui juos ir atidžiai žiūrėdavo, kad nepasireikštų koks nors nepadorus elgesys. Žinoma, atsirasdavo pakankamai sumanių jaunuolių, kurie, reikalui esant, užsigesindavo žibintus ir merginų palaukdavo tamsoje, bet tokius sučiupę sargai žiauriai apkuldavo. Sugautos merginos kitą rytą būdavo bažnyčioje sugėdinamos ir paskui abu nusikaltėliai įmetami į kalėjimą.

Devintą valandą vakare bažnyčios varpas vėl suskambėdavo. Tada visi turėdavo būti namie. Kartais tomis valandomis sala būdavo nuostabiai graži. Virš lagūnos šviesdavo mėnuo, o blyškūs žibintai paslaptinai slankiodavo nuo namo prie namo. Tai sargai tikrindavo, ar visos šeimos tvarkingai elgiasi. Sargai turėdavo teisę bet kuriuo metu užsukti į kiekvieną namą ir patikrinti, ką žmonės veikia viduje. Bet savaitės vakarais jie dažniausiai nesinaudodavo šia privilegija; nebent kuris nors jų išžiūrėdavo gražesnę merginą. Tokiais atvejais į merginos būlą jis užsukdavo be-

A. BARAUSKAS — portretas

veik kiekvieną naktį, vis tiek, ar ji pageidavdavo jo vizitų, ar ne. Būtų buvę beprasmiška protestuoti prieš tokią sargų saualę, nes pastorius žinojo, kad jo valdžia Matarevoje remiasi sargų ištikimybe, ir todėl atleisdavo jiems net brutališkiausius jų pasielgimus.

Šeštadienių naktimis sargai pasidarydavo ypatingai uolūs, nes savaitgaliais net iki pirmadienio ryto būdavo draudžiamas bet koks laisvesnis elgesys. Tuo laikotarpiu joks vyras negalėdavo sugulti su savo žmona. Nebūdavo galima nei bučiuotis, nei dainuoti, nei knygų skaityti. Ir šio tvarkio laikydavosi žmonės labai stropiai, nes sargai įsiverždavo į namus netikėtai ir be jokio įspėjimo. Staiga pasigirdavo prie durų krabždesys, paskui lazdy smūgiai ir, pagaliau, sudaužytų galvų dejavimai.

Sekmadieniais mes meldavomės tris kartus ir dalyvaudavome sargų vadovaujamoje procesijoje. Nuo lagūnos mes atėdavome prie bažnyčios ir iškilmingai laukdavome, kol juoda eilute apsitaisęs pastorius lėtai atžingsniuodavo iš savo namų. Paskui jį ir mes įžengdavome į bažnyčią. Šitokios procedūros reikalaudavo tik vienuoliktosios valandos pamaldos. Bet ji nepasikeisdavo net ir lietuvi lyjant. Lietingais sekmadieniais pastorius žingsniuodavo procesijoje po keturių berniukų ištiestu baldachimu, sargai — skėčiais nešini, o mes — be nieko, kaip visada.

Vieną sekmadienį, kuris ėjo po visos eilės nevaisingos žvejybos dienų, nes jau kuris laikas žuvis buvo dingusios mūsų lagūnose, staiga į kanalą įsiveržė ryklių genamų tūnų pulkai. Tūnos pasirodė kaip tik tuo metu, kai procesija buvo vos prasidėjusi. Žvejai, kurie jau seniai kentė badą, godžiomis akimis sekė šokinėjančias vandeny žuvis, bet sargai pradėjo zuiti aplinkui ir savo lazdy smūgiais laikė juos procesijos eilėse. Pirmadienį tūnos jau buvo dingusios.

Pastorius mums buvo viskas: mūsų įstatymas, mūsų parlamentas, mūsų teisėjas ir mūsų reikalų tvarkytojas. Jis vadinosi Thomas Cobbett ir buvo kilęs iš kažkokio Naujosios Zelandijos ar šiaurės Anglijos

provincijos užkampio. Nors savo išvaizda jis palikdavo paprasto, mažaūgio, praskydusio mėlynumo akių vyro išpūdį, bet tikrumoje jis buvo įkvėptasis pranašas tiesiog iš paskutiniųjų Senojo Testamento puslapių. Jis turėjo ne tik įspūdingą balsą, bet ir įsitikinimą, kad pats Dievas asmeniškai jam nurodinėja, kaip reikia valdyti mūsų atolą. Vilkėdamas savo juoda eilutę sargų būry pastorius visada atrodydavo, kaip baisus Matarevos salai pasiūstasis Dievo rūstybės simbolis.

Labai dažnai mes svarstydavome, kodėl vyriausybė leidžia jam savintis jos teises. Bet vėliau, po daugelio metų, vienas pareigūnas mums tatau išaiškino: apie Pacifiko salų krikščioninimą buvo tiek daug sukelta triukšmo, kad vyriausybė, norėdama įsitikinti misininkų naudingumu, vieną užmirštą atolą nutarė palikti jų žiniai.

Pastorius Cobbett įvykdė stebuklus. Net šiandien daugelis žmonių mėgsta pasakyti, kad senaisiais laikais nebuvo malonesnės salos už Matarevą. Mes būdavome verčiami maudytis kiekvieną popietę. Mes turėdavome naikinti sausumos krabus, kurie rausdavo mūsų daržus, pirkti mūsų virtuvėms tinklelius ir aptverti skarda kokosinių riešutų palmes, kad žiurkės neprieitų prie neprinokusių jų vaisių. Mes turėdavome deginti koralus ir iš jų pelenų pagaminta tešla dažyti mūsų namus. Mūsų takai būdavo nusagstyti baltomis skiautelemis. Kiekviena salos moteris vieną darbo dieną per savaitę aukodavo bažnyčiai, ir todėl jos sodai buvo gražiausi visame Pacifike.

Pastorius buvo neatlaidus ir dvasinio mūsų gyvenimo atžvilgiu. Senoji muzika, kuri, kaip kiekvienas žino, pasižymi gašlumu, buvo uždrausta. Jos vietą užėmė bažnytiniai himnai. Šokiai buvo visiškai tabu, ir sargai galėdavo areštuoti kiekvieną, kuris išdrįsdavo pradėti senąjį "hula hula". Visi suaugę privalėdavo tuoktis, o našlės turėdavo teisę kalbėtis su vyrais tik kitų moterų akivaizdoje. Neteisėtų kūdikių — šis terminas buvo nežinomas saloje prieš pastoriaus Cobbett laikus — skaičius gerokai sumažėjo. Žinoma, neteisėtų gimimų vis dar pasitaikydavo, nes senu papročiu salos merginos, kurios norėdavo įrodyti savo tinkamumą šeimyniniam gyvenimui, paprastai prieš vedybas stengdavosi turėti vaikų. Bet pastorius atkakliai kovojo su šiuo papročiu, ir nusikaltusioms pritaikydavo žiaurias bausmes, išskyrus tuos atvejus, kai paaiškėdavo, kad tėvas yra vienas sargų. Jeigu toks sargas būdavo viengungis, tai jis turėdavo tuoj pat gimdyvę vesti. Jeigu jis turėdavo žmoną, tai būdavo apibaramas privačiai, o susilaukusi kūdikio mergina sekmadienio pamaldose būdavo viešai, viso kaimo akivaizdoje, pažeminama. Ji turėdavo nuo bažnyčios durų ateiti prie altoriaus, pulti ant grindų, savo galvą pridengti juoda skara ir paskui vėl pasitraukti prie durų. Aš visada stebėdavau, kaip gali atsirasti merginų, kurios rizikuotų pakelti tokią gėdą; bet jų niekada netrūkdavo. Vėliau paaiškėjo, kad tokias gimdyves palaiko senosios salos moteris; bet kai pastarosios išmirė, susilaukusios kūdikių merginos neteko moralinės paramos, ir neviena jų nusižudė. Anksčiau mūsų kaimas apskritai nežinojo, kas tai yra savižudybė.

Ar niekas nesukildavo prieš tokią tironiją? Kaip minėjau, kai kurios senosios (Tąsa 2-me psl.)

MORGANAS

(Atkelta iš 1-mo psl.)

moterys mėgindavo, nes kad ir žiaurūs sargai, bet vis nors kiek pagerbdavo jų amžių ir susilaikydavo nuo smūgių. Pastoriaus graudeniai jų nesujaudindavo. Kai jis jās gėdindavo, senųjų moterų neapykanta degą žvilgsniai būdavo nukreipti tiesiog į jį. Jų abejingumą pastorius palaūždavo tik tokiu būdu: jis pasiūsdavo savo sargus šnipinėti visą papiktinimą skleidžiančios moters šeimą. Ir jeigu sargai susekdavo, kad tokios šeimos sūnus ar tėvas kuo nors nusikalto net smulkmenoše, tai senųjų papročių moteris tuoj įsitikindavo, kad neverta priešintis pastoriui Cobbett. Kartą ir vienas vyras mėgino jam paprieštarauti, bet jis tiek daug nukentėjo ir tiek laiko praleido kalėjime, kad pagaliau, nutarė bėgti į Tongarevą. Tačiau jo laivelis pakeliui sudužo, ir sukilėlis atiteko rykliams. Nuo to laiko pastorius Cobbett buvo nepajudinamas mūsų gyvenimo viešpats.

Bet 1919 metais mažas škūneris iš Suvos įplaukė į mūsų lagūną ir iš jo išlipo žmogus, kuris turėjo revoliucionizuoti Matarevą. Tai buvo aukštas, lieknas, kiek sulinkusių pečių, tamsiaplaukis vyras, kuris dėvėjo purvinus, atsegiotus marškinius ir baltos medvilninės medžiagos apsmukusias kelnes. Basas, suglamžyta skrybėlė ant galvos ir mažu lagaminėliu rankoje jis kurį laiką stovėjo pakrašty, iš tolo stebėdamas mūsų kaimą. Bet po valandėlės jis pratarė:

“Radau, ko ieškojau. Aš čia lieku”.

Atskubėjęs pastorius tuoj jį perspėjo:

“Čia trūksta namų”.

“Aš pasistatydinsiu”, atsakė atvykėlis.

“Bet mes neturime medžiagų. Jokių”.

“Aš manau, kad šios lapinės lūšnelės yra neblogos”, tarė vyras.

Pastoriaus veidas paraudo pykčiu, ir jis grubiai sviedė:

“Mes nenorime baltaveidžių šioje saloje”.

Tada svetimšalis paleido iš rankų savo lagaminėlį, kumėčiais įsiremė į klubus ir sumurmėjo:

“Jūs kalbate, kaip seržantas”.

Pastorius šūktelėjo sargams, ir tie bematant puolė atvykėlį lazdomis; bet šis greitai pasitraukė į šalį, dairydamsis kokio nors įrankio apsiginti. Kažkokia sena salos moteris paspyrė jam lentgalį, ir basakojis taip juo apsisuko, kad sargai kiek atlyžo, nes jie iki šiol buvo pripratę daužyti tik nesipriešinančius vyrus.

Svetimšalis kovojo tokiu atkaklumu, kad mes visi sekėme jį nuostabos pilnais žvilgsniais. Tokio vaizdo mes niekada nebuvome matę. Nukentėję storuliai sargai greitai pasitraukė, pakrantėje palikdami vieną pastorių. Svetimšalis prisiartinio prie jo ir tarė:

“Vadinuosi Morganas. Aš čia statydinsiuos namą”.

Tą naktį jis praleido pas mano tėvą. Nors buvo didelis pavojus, po vidunakčio į mūsų namą įslinko dar keturi kaimo vyrai.

“Morganai Tanai”, jie šnabždėjo: “Tu koveisi labai vykusiai”.

“Mes džiaugėmės, matydami bėgančius sargus”.

“Morganai Tanai, tu narsiai pasielgei, pasipriešindamas pastoriui. Iki šiol niekas taip elgtis nedrįsdavo”. Kurį laiką viešpatavo tylą ir kalbėtojas vėl tęsė savo prislopintu balsu: “Mes ilgai laukėme tokio žmogaus, kaip tu. Ar padėsi mums kovoti su sargais?”

Atvykėlio atsakymas buvo greitas.

“Aš? Aš neatvykau čia muštis. Man užtenka muštynių”.

“Bet, Morganai Tanai”, šnibždėjo kalbėtojas, “tu čia niekada nerasi poilsio. Sargai tavęs nei vienai nakčiai nepaliks ramybėje”.

Svetimšalis užsidegė cigarete, patraukė

keletą dūmų ir tarė:

“Jeigu taip, tai reiks ko nors griežtis”.

“Gerai”, šaukė vyrai, “mes padarysime didelį sukilimą”.

“Jūs nesuprantate manęs”, pataisė juos Morganas. “Aš neieškau užkabių. Aš nesirengiu jums vadovauti. Aš neskelbsiu karo sargams. Aš čia atvykau ieškoti poilsio ir ramybės”.

“Bet jeigu sargai...”

“Man atrodo, kad kiekvienas turi savo būdus su jais elgtis. O dabar einu miegoti”.

Kitą dieną jis pradėjo statybos darbus. Bet ateinantį sekmadienį jis jau buvo visame karo su pastoriumi įkaršty, nes kai mes ruošėmės savo įprastai procesijai, didžiai nustebome, pamatę iki pusės apsinuoginusi Morganą, kuris kažką kalinėjo ant savo naujo stogo. Du sargai buvo pasiūsti atvaryti jį į bažnyčią, bet jie greitai atsitraukė, kai atvykėlis atkišo į juos šautuvą ir pasakė: “Šitas daiktas užtaisytas”.

Jie nuskubėjo su pranešimu pas pastorių, kuris, išėjęs į kelią, iš saugaus nuotolio stebėjo bėkalinėjantį netikėlį. Po valandėlės jis nusišluostė veidą ir nusišuko laukti palydovų, su kuriais turėjo eiti į bažnyčią. Kai procesija priartėjo prie nebaigto namo, Morganas nustojo kalinėjęs ir, sukryžiuotomis kojomis atsėdęs ant statinės, ėmė pinti pandanos lapus. Nutilus bažnyčios himnui, jis vėl užsirioglinio ant stogo.

Pastorius žinojo, kad šiam įžeidimui likus nenubaustam, jo valdžia Matarevoje bus pakirsta, tad po pamaldų jis surinko savo sargus ir su jais nužygiavo prie triušiančio baltodžio.

“Pone Morganai!” savo šermenišku balsu šaukė pastorius. “Ar tu visada linkęs niekinti šventadienius?”

“Eik šalin!” sugriaudė Morganas.

“Tu taip ištarai”, savo baisiu balsu sušuko pastorius. “Dabar Dievas sugriaus šitą tavo šventvagišką pastatą”.

Pastorius pirmas žengė prie trobelės ir, lyg Samsonas šventyklos koloną, pradėjo versti artimiausią trobelės stulpą.

“Nebūk pasiūtęs”, šaukė nuo stogo Morganas.

“Pirmyn, sargai. Visi. Griaukite šitą velnio pastatą”. Sargai, kurie žinojo, kad Morganas turi šautuvą, nejudėjo iš vietos; bet atsirado nemaža čiagimių, kurie tikėjo, kad pastoriaus Cobbett balsas yra Dievo balsas, ir šie puolė pirmyn. Bematant vienas stulpas pasidavė, ir neužbaigto namo kampas sugniužo, paskandindamas Morganą dulkėse.

Įsviešpatavo gili tylą. Morganas lėtai atsistojo, pasitaisė apsmukusias kelnes ir atidžiu žvilgsniu valandėlę stebėjo pastorių. Paskui jis paklausė:

“Kunige, ar jūs pamišote?”

“Dievas taip tarė”, Senojo Testamento balsu šaukė misininkas. “Vyrai, sunaikinkite šią šventvagystę!”

Lyg užhipnotizuoti čiagimiai puolė prie likusių stulpų ir juos išvertė. Pakreipęs savo galvą kiek į šoną, Morganas ramiai stovėjo ir sekė šią gaivalingą sceną. Jo nejudrumas paskatino pastorių suukti pergalingu balsu: “Velnias sunaikintas mūsų tarpe”.

To užteko. Morganas niekinančiu žvilgsniu išmatavo pastorių ir tarė:

“Jie turėjo neišleisti tavęs iš tos vištėdės”.

Paskui jis dar pasirausė savo namo griuvėsiuose ir paėjo koki trisdešimt žingsnių į šalį. Sustojęs pasirinktoje vietoje, jis pakėlė savo šautuvą ir šešiais taikliais šūviais ištaškė visus spalvoto stiklo bažnyčios langus. Tie langai buvo Matarevos pasididžiavimas. Kiekvieno jų sudužimą minia palydėjo baimingais aiktelėjimais.

Pastorius Cobbett stovėjo, lyg būtų išvydęs mirtį. Tik kai paskutinio lango stiklai nuėžėjo žemyn, jis vėl atgavo kvapą. Iškelęs rankas į viršų, pastorius suunkstė,

kaip gyvulys: “Sodoma ir Gomora atėjo! Dievas užleis šią salą maru ir nelaimėms”. Jo riksmas buvo toks stiprus, kad tikrieji jo pasekėjai pradėjo virpėti, lyg būtų artėjusi paskutinio teismo diena.

Pro virpančią minią Morganas prasiveržė atgal ir stabtelėjęs pasitaisė kelnes.

“Pastoriau”, jis tarė griežtu balsu, “jeigu nori pamokslauti, tai eik į savo vietą. Šalin iš manosios”. Ir atvykėlis vėl sumojavo šautuvu.

Baimės apimti čiagimiai pasitraukė nuo jo, kaip nuo apsėstojo. Pastorius vis dar spoksojo į bažnyčios langų skeveldras ir, vilgydamas liežuvį savo išdžiūvusias lūpas, murmėjo be sąryšio kažkokius žodžius.

“Gerai”, tarė Morganas, “kas man padės šiuos stulpus atgal sustatyti?” Niekas nepajudėjo. “Na, greičiau. Juk jūs nuvertėte juos”.

Po šio paraginimo pastorius vėl afsigavo: “Jeigu nors vienas drįs pagelbėti šiam netikėliui, tai Dievas tokį nutrenks mirtimi”.

“Prašau”, maldavo Morganas, “nutilk. Tu, Teofiliau, čiupk stulpą”. Vėl buvo tylu. Daugelis vyrų norėjo pagelbėti Morganui, bet jie žinojo, kad, šiam išvykus iš Matarevos, ir toliau jiems teks gyventi su pastorium bei su sargais, tad nedrįso.

“Garbė Dievui”, džiaugėsi pastorius.

Bet kaip tik tuo momentu įvyko keistas dalykas. Netoliese gyveno mergina, vardu Maeva. Net mūsų saloje, kuri pasižymi gražiomis moterimis, ji buvo laikoma gražuole. Nors ji turėjo ilgus, kaimynių pavydą keliančius, plaukus, stiprias rankas ir gražius dantis, bet buvo jau peržengusi antrą dešimtmetį ir vis dar neištekejusi, nes dėl jos nuolatinio priešinimosi nešiotis uždengtą žibintą pastorius ją buvo paskelbęs velnio apsėstąja. Dabar ji išėjo iš sumišusios minios ir prisiartinio prie Morgano. “Aš tau padėsiu”, ji tarė.

“Sargai”, sušuko pastorius, “paimkite tą velnio merginą”.

“Kunige”, nekantraudamas kreipėsi svetimšalis, “aš paskutinį kartą tave perspėju. Eik namo”.

“Sargai, sargai! Suimkite ją”.

Morganas mostelėjo savo tuščiu šautuvu į minią ir tarė: “Jeigu nenorite padėti, tai eikite sau”.

Vienas po kito lėtai sargai pasitraukė. Priešais Morganą ir merginą liko vienas pastorius. “Maeva!” jis šaukė maldaujanti ir kartu grasinančiu balsu, “tavo siela eis į pragarą”.

Morganas nusišuko nuo tos vienišos apokaliptinės figūros ir kreipėsi į merginą:

“Tu? Kaip vadiniesi?”

“Maeva”, ji tarė.

“Keistas vardas. Atnešk man plaktuką”.

Tą naktį mano tėvo virtuvėje Matarevos vyrų grupė susirinko slapto posėdžio. Jie kalbėjo: “Sargai bijo šio vyro. Net pastorius prieš jį bejėgis. Atėjo laikas mūsų persekiotojus išvaryti iš salos”.

Mano tėvas pastebėjo: “Būtų bloga pradėti sukilimą, kuris gali nepasisiekti”.

“Su Morganu jis pasiseks”.

Už durų pasigirdo sargo žingsniai, ir vyrai pasislėpė priebuty. “Ar visi namie?” paklausė sargas.

“Visi”, atsakė mano tėvas. Valandėlę palaukęs, jis išslinko pro duris į sodą, kuriame mano motina augino krotono bei habiskos medžius. Netrukus jis sugrižo su Morganu.

“Morganai Tanai”, tarė seniausias posėdžio dalyvis, “tu paskelbei karą pastoriui. Labai gerai. Ar galime mes prisidėti?”

“Žiūrėk, senasis žmogau!” atsakė Morganas. “Aš niekam nepaskelbiau karo. Ir daugiau manęs netrukdykite”.

Svetimšalis išėjo, palikdamas mus bestovinėčius, bet ateinantį šeštadienį jis įsitikino, kad galvojęs klaidingai. Faktinai jis buvo paskelbęs karą. Visa prasidėjo ši-

(Tęsa 3-čiam psl.)

MORGANAS

(Atkelta iš 2-ro psl.)

taip. Maeva, kuri pagelbėdavo Morganui, naktį miegoti pareidavo pas savo brolius, bet penktadienį sargai ją nutykojo beinčią ir žiauriai sumušė.

Kitą rytą ji atšlubavo prie naujojo namo. Atsisėdusi priebuty, ji laukė Morgano. Moterys, kurios nekentė pastoriaus, atėjo jos pasižiūrėti. Jos visos tylėjo. Tuoj pasirodė vienas sargų ir susižymėjo jų pavardes.

Tą rytą Morganas pakilo vėlai, kadangi po ištisos savaitės darbo jautėsi pavargęs. Susirinkusios moterys matė, kaip jis išlipo iš lovos, kaip išsipylė kibirą vandens ant galvos ir kaip prieš veidrodį stebėjo savo liežuvį. Po valandėlės jis išėjo į priebutį.

Kurį laiką svetimšalis stebėjo gražų Maevos veidą, kuris dabar visas buvo sukruvintas. Paskui jis savo žvilgsnį nukreipė į senąsias moteris. Daug praėjo laiko, kol jis ryžosi ką nors pradėti. Bet vėliau jis atsigabeno indą vandens ir čia pat priebuty apžiūrėjo Maevos nosį. Ji buvo sulaužyta. Tada jis merginą įsivedė vidun.

Visą dieną Matarevoje girdėjosi pikti šnabždesiai. Kai kas nuogastavo, kad sukilimo planai turį būti nutraukti, nes vėl sargai išėjo nugalėtojais. Buvo ir tokių, kurie reišė nuomonę, kad Maevos atvejas galutinai įtikinęs Morganą kovos su pastoriu beprasmiškumu.

Šeštadienio naktį sargai apsupo mano tėvo namą ir keletą minūčių jį žiauriai mušė. „Mes žinome, kad tu tarsi su baltuoju žmogumi. Mes viską žinome“, jie šūkavo.

Sekmadienį, kaip paprastai, mes susirinkome ties lagūna ir išsirikiavome pagal sargų nurodymus. Pro išmuštus bažnyčios langus keistai suaidėjo varpo skambėjimas, ir mūsų procesija pajudėjo didžiųjų durų kryptimi.

Tuo metu basas Morganas išėjo į savo priebutį. Už jo stovėjo apraišiotu veidu Maeva. Savo dideliais drąsiais žingsniais, kurie kėlė dulkes išdžiūvusiam kely, svetimšalis priėjo tiesiog prie sargų grandinės. „Kuris jų mušė, Maeva?“

Ilgaplaukė gražuolė žengė į priekį ir drąsiai parodė vieną žiauriausių salos sargų. „Šitas“, ji pasakė.

Baltasis žmogus kilsterėjo savo šautuvą, ir to judesio akivaizdoje minia aiktelėjo. Bet jis padavė ginklą merginai ir tarė: „Aš tau parodžiau, kaip reikia su juo elgtis. Jeigu kuris nors jų — sargas, pastorius ar kas kitas — mane puls, užmušk jį“.

Tada lėtai, kaip dūžtanti banga prie uolos, jis prislinko prie nurodytojo sargo ir staigiu judesiu išplėšė jį iš eilės. Apskaičiuotais, taikliais smūgiais jis mušė savo auką tol, kol atrodė, kad jo maža dešinioji ranka neturi daugiau jėgų pakilti. Sargas buvo riebus ir bailus. Du kartu Morganas jį pastatė ant kojų ir, palaukęs, kol šis nusistovės, vėl negailestingais smūgiais jį parmušė žemėn. Balta sargo uniforma raudonavo kraujo dėmėmis.

Tokia baisi ir žiauri buvo ši scena, kad nei vienas procesijos dalyvių nedrįso pajudėti. Bet mes visi iš savo vietų matėme mušimo eigą, ir kai vienu metu pasirodė, kad Morganas yra linkęs kautis su visa sargų gauja, minioje pasigirdo murmėjimas, kuris galėjo privesti prie visuotinio sukilimo. Bet žmones sulaukė pastorius.

„Visi lieka savo vietose“, šaukė jis savo galingu pranašišku balsu. Bet sumuštojo sargo akivaizdoje jo veidas vėl išbalavo. Pavargęs ir uždusęs Morganas stovėjo nušalčiai. Jo purvinos, kraujais aptaškytos kelnes, kaip paprastai, buvo nusmukusios ir vos laikėsi ant klubų.

Jis prabilo pirmasis: „Sargai jus įtikinėjo, kad aš greitai pabėgsiu iš salos. Bet man čia patinka. Aš čia greičiausiai liksiu užbaigti savo gyvenimą“. Ir, pastvėręs iš Maevos šautuvą, jis lėtai nužingsniavo namo. Stebėdami jo basų kojų žingsnius ir

palinkusią jo figūrą, mes žinojome, kad nuo tos valandos Morganas, ir nesutikdamas vadovauti mūsų ruošiamam sukilimui, yra mūsų atolo žmogus.

Niekada mes jo nevadindavome kitaip, kaip tik Morganu. Kiekvienais metais jis gaudavo nei daugiau nei mažiau, kaip dvylika laiškų, kuriuos atsiųsdavo jam Jungtinių Valstybių vyriausybė. Kartą bekeisdamas pas keliaujantį pirkli savo čekių siuntą, jis pastebėjo: „Nemaža pinigų. Aš tai užsitarnavau. Mane pašovė Prancūzijoje tuo metu, kai mūsų kvartalo turčių vaikai ramiai sau sėdėjo namie“. Kita jo pastaba apie Ameriką išsprūdo vieną naktį, kai okeanas, tartum griausmas, daužėsi į uolas. „Kaip Trečiosios Avenue pakeltinis traukinys“, jis pasakė.

Mus gerokai nustebino faktas, kad po muštynių Morganas nepasiėmė Maevos pas save. Buvo aišku, kad šis atvykėlis galėjo turėti kiekvieną salos merginą, kurios jis tik panorėtų. Jis pats buvo žvalus ir turėjo pastovias pajamas. Naktimis puikios vahinos slankiodavo aplink jo namą, bet jis nekrepdavo į jas dėmesio. Suskambėjus vakariniam varpui, jis paprastai eidavo gulti. Pora kartų, kai užsigesinusios žibintus merginos pradėjo garsiau negu paprastai baladotis jo priebuty, Morganas pakilo iš guolio ir išvedžiojo jas pas jų motinas.

Kad ir kaip gali būti keista salų gyvenimo nepažįstantiems žmonėms, bet tuo jo žygiu mes visi pasipiktinome. Salos vyrams ir moterims susidarė įspūdis, kad šis atvykėlis niekina mūsų merginas. Mano motina buvo pasiūsta pasikalbėti su Morganu ir ji paklausė: „Ar jos negražios?“

„Jos puikios“, neištraukdamas rankų iš savo kelnų kišenių, atsakė Morganas.

„Tai kodėl tu nepasiimi vienos jų pas save? Drabužiams prižiūrėti, maistui išvirti?“

„Žiūrėk“, tarė paniurusiu balsu Morganas. „Aš nenoriu turėti moters šalia savęs“.

Beje, šis žmogus panaikino ir kvailą žibintų nešiojimo tvarką. Tatai atsitiko šitaip. Mano motiną sunku apgauti. Ji žinojo, kad kiekvienam vyrui yra reikalinga moteris — jeigu ne kam kitam, tai bent namų tvarkai palaikyti. Tad ji nuėjo pas Maevą, kurios nosis jau buvo apgijusi, ir tarė: „Maeva, tu neprivalai palikti Morgano vieno. Šitaip netinka“. Bet Maeva atsakė, kad po sumušimo ji negalinti į save pasižiūrėti veidrody. Sargų smūgiai sužalojo jos visą grožį. Tačiau mano motina žinojo, kas yra meilė, ir ji pasakė: „Jis apžiūrės tavo žaizdas, kurias tu gavai dėl jo, ir jis tave priims“.

Tad Maeva susišukavo plaukus, nusipynė frangipanų vainiką galvai papuošti ir nusimazgojo kojas. Taip susitvarkiusi, ji pasiėmė savo lovos paklotus ir nuėjo prie naujojo namo. Morganas tą dieną buvo išvykęs į jūros pakraštį, bet kai saulei besileidžiant jis sugrįžo namo, vakariene jau buvo paruošta.

„Puiku“, jis tarė ir jie susėdo vakarieniauti. Maeva turėjo tokį veidą, kokie visada suteikia džiaugsmą vyriškoms akims. Tad juodu sėdėjo gana ilgai, kol, pagaliau, Morganas atsistojo ir pabraukė pirštus per jos nosį. „Nedaug beliko iš nosies“, jis pastebėjo.

„Tu tinkamai ją sutvarkei“, teigė Maeva.

„Puiku“, jis tarė. „Bet dabar laikas tau namo“.

Maeva apsiašarojo ir kalbėjo: „Morganai Tanai, netinka tau gyventi vienam. Žiūrėk, aš atsinešiau savo daiktus“. Saulės nurudinta koja ji paspyrė duris į mažąjį kambariuką, kuriame šalia didelės Morgano lovos gulėjo jos paklotai.

Morganas visa tai valandėlę stebėjo, paskui staiga pasilenkė ir susuko juos į ryšulį. Pasiėmęs naštą ant pečių, jis žengė prie durų. „Morganai Tanai“, maldavo mergina, „dabar dar per šviesu. Visas kaimas išmanęs juoksis“.

Jis numetė ryšulį ant žemės ir vėl prisėdo prie Maevos. Į lagūną slinko naktis. „Ar tu turi žmoną?“ ji teiravosi. „Amerikoje“.

„Aš? Ne“.

„Man gaila“, kalbėjo Maeva, „man labai gaila, kad tu nežinai, jog kiekvienam vyrui gera turėti savą moterį“. Su tais žodžiais ji prislinko labai arti ir tą naktį Morganas jos neišvarė.

Žinoma, šį įvykį sargai pastebėjo labai greitai, ir kitą rytą kai Morganas buvo išėjęs į kino krautuvę nusipirkti konservuoto maisto, jie įsiveržė į jo namą ir Maevą areštavo. Bet visa tai atliko tokiu atsaugumu, kad mergina nebuvo net paliesta. Nuo šiol jie buvo linkę kovoti su Morganu legaliais būdais.

Kalėjime pastorius Cobbett susipažino su byla ir iš karto nuteisė merginą trims savaitėms sunkiųjų darbų. Kalėjimo durys užsitarė, o Maeva nuėjo dirbti.

Sugrįžęs su mėsos pirkiniais, Morganas pradžioje galvojo, kad Maeva sumanė aplankyti savo šeimą. Nesugrįžus jai iki pietų, baltaodis jautėsi beveik patenkintas, kad merginos artumas jo daugiau nevargins. Temstant jis nugabeno ir jos daiktus. Bet tenai jis sužinojo visą tiesą.

Degdamas pykčiu, jis puolė kalėjimo duris, bet prižiūrėtojas teisinosi, kad raktą pasiėmęs pastorius. Tad Morganas sugriebė kėdę ir išlaužė duris. Maevai išėjus į laisvę, ją pasitiko kaimo merginos su žibintais. Pamatę, kad Morganas su savim neturi šautuvo, sargai jį pradėjo supti iš visų pusių; bet šis šūktelėjo Matarevos vyrams, ir pagaliau prasidėjo tikrasis sukilimas.

Mes sudegino kalėjimą, išvertėme gražiąsias bažnyčios duris ir po visą salą išvaikėme sargus. Jeigu kurį nors jų mes sugaudavome, tai bematant atiduodavome seniomis salos moterims, kurios, aš jums galiu laiduoti, moka daug juokingų dalykų atlikti su riebiais vyrais.

Vadovaujant Morganui, visi sargai pagaliau buvo suvaryti prie lagūnos. Jų uniformos buvo suteptos. Jų galvos buvo sutinusios nuo moterų smūgių. „Jūs išvyksite iš salos visiems laikams“, kalbėjo Morganas.

Salos vyrai ėmė reikalauti: „Kur pastorius?“

Minia pasuko prie jo namo, bet jis mūsų jau laukė. Tas mažaūgis, praskydusių akių vyras, kuris dabar buvo apsilvėjęs savo juodą eilutę, mūsų laukė jau nuo vidunakčio. Jis greitai išėjo į priebutį ir triukšmas nutilo. Pastorius Cobbett pakėlė savo akis į dangų ir sudejavo: „Dievas amžinai pasmerks Matarevos salą“. Arčiau priebučio stovį vyrai kiek pasitraukė.

Bet čia Morganas žengė į priekį: „Ei, gulti, pastoriau“.

„Dievas pasiųs visą Babilono prakeikimą jums“, šaukė pranašo balsas.

„Ką tu žinai apie Dievą“, nekantriai šūktelėjo Morganas, vikriai užšokdamas ant priebučio ir rodydamas mažajam misininkui kelią į vidų.

Bet tuo metu pasigirdo riksmas ties lagūna. Morganas pasileido bėgti ta kryptimi, nes, sučiupusios žiauriausią sargą, moterys vėl jį mušė. Mano tėvo name atvykėlis įtaisė naują kalėjimą ir jame uždarė sargus, kuriuos saugojo trys vyrai, kol buvo atsiųstas škūneris iš Tahiti jų paimti.

Ši ilgoji naktis pasibaigė dainomis ir šūkavimais. Tyla užviešpatavo tik tada, kai pro bažnyčios bokštą pradėjo tekėti saulė. Ji bematant užtvindė salą stebuklingomis spalvomis ir tada prasidėjo didinga mūsų visų diena. Kiek mano atmintis siekia, niekada mano kaimo žmonės nebuvo linkinęsi ištisą naktį. Kažkokia moteris pradėjo grakščiai judėti šokio taktan, ir netrukus visi salos žmonės dainavo savo jautrias, gašlias dainas, kurių jau seniai nesigirdėjo saloje. „Vahina! Tanai!“ Muzika suskambėjo garsiau ir visi mes šokome.

Vertė A. S.

Iš teatro kalbos praeities

Mūsų vaidinimai, teatrai už krašto ribų tiek anksčiau, tiek ir šiuo metu gerokai varganai atrodo ir savo kalbine kultūra. Tatai, žinoma, bus kalta svetimoji aplinka ir bendras kultūrinio kilimo bei smukimo dėsnis.

Ir Lietuvoje Valstybės Teatras iš pradžių nepasižymėjo kalbine kultūra. Bet ilgainiui, kylant bendrajai krašto ir teatro kultūrai, buvo imama vis daugiau dėmesio kreipti į teatro kalbą, į sceninę tartį. Čia ir pateiksime nors keletą trumpų Lietuvos Valstybės Teatro kalbos bruožų, daugiausia pasirėmę akt. Stasio Pilkos pateiktomis mintimis.

Pirmuosius kelerius metus specialiai kalbine kultūra, scenine tartimi teatro nebuvo rūpinamasi, nors ir buvo žmonių, kurie geriau kalbą mokėjo, santykiu davė net su didžiuoju mūsų kalbininku praktiku Jonu Jablonskiu ir bent iš dalies galėjo būti jo veikiami. Tokius santykius turėjo pvz. aktorius K. Glinskis, kuris ištiesomis valandomis sėdėdavo pas J. Jablonskį ir kuris pats, būdamas jurbarkietis, turėjo gerą tartį.

Vėliau jau teatras gauna žmonių, kurie specialiai rūpinasi aktorių bei teatro kalba. 1926-29 m. teatre buvo kalbos instruktorė rašytoja S. Čiurlionienė, kurį laiką pradinį bendrinės kalbos kursą dėsiusi ir Lietuvos (Vytauto Didžiojo) Universitete.

Režisoriaus A. Olekos-Žilinsko laikais (nuo 1930 m.) kalbos reikalui teatras turėjo Jurgį Talmantą, kuris čia gaudavo už darbą ir algą. Buvo kas savaitę bendros pamokos, kuriose jis taisė aktorių tartį. Taip pat Talmantas taisė vaidinamųjų veikalų kalbą. (Dar prieš jį veikalų kalbą taisydavo L. Gira, P. Vaičiūnas. Pvz. buvo taisyta Gužučio "Ponų ir muzikų", Slovackio vertimo "Mindaugo" ir kt. kalba.) Talmantas nemaža padėjo Olekai-Žilinskui, ypač jo žmonai rusėi mokantis taisyklingos kalbos, nors jis ir nelabai tetiko tarčiai mokytis.

Isisteigus Kalbos Draugijai, buvo jos rūpinamasi, kad teatras daugiau kreiptų dėmesio į kalbinę kultūrą ir scenos tartį. Susitarus su V. Teatro direktorium V. Žadeika, buvo leista kalbininkams A. Saliui ir Pr. Skardžiui teatre taisyti aktorių tartį bei jų kalbą. Juodu turėjo visą eilę pamokų, kur mokė pirmiausia taisyklingo, norminio tarimo bei kirčiavimo. Būdavo tam skiriama viena 2 valandų pamoka per savaitę. Per aktorių repeticijas jie taip pat klausydavosi, o joms pasibaigus, teikdavo aktoriams pastabų, kas jų kalboje ir tartyje buvo nepriimtina, netaisyklinga. Salys dėstė fonetiką ir ypač mokė vengti ne-

lietuviškos bei tarmiškos tarties, kuria nevieno aktoriaus kalba pasižymėdavo. Aktoriai, sako, su susidomėjimu sekė jų pamokas.

Šiuodu kalbininku davė lingvistinius pradžmenis aktorių teatrinei kalbai, nors juodu ir neilgai su vaidintojais tedirbo.

Po judviejų ir iš pačių aktorių tarpo iškilo geriau kalbą mokančių, kurie galėdavo padėti blogiau kalbantiems savo kolegoms. Tokie aktoriai "mokovai" buvo K. Glinskis, J. Syparis, I. Balčiūnas. A. Salys buvo surūšiavęs aktorius, į geriau ir blogiau kalbą, tartį mokančius. Kai kurie ir nusipelnę aktoriai blogesnę tartį turėjo (rytietė Kurmytė, iš dalies Vainiūnaitė su slaviška tartimi, A. Kupstas ir kt.).

Po anų kalbininkų kalbinė aktorių priežiūra teko tęsti nebe specialistams. Petras Vaičiūnas, kuris buvo etatinis Valstybės Teatro dramaturgas, turėjo pagal savo išgales prisidėti ir prie teatro kalbos tobulinimo. Jis taisydavo teatro veikalų vertimus. Repeticiuose sekėdavo aktorių kalbą ir po to nurodydavo aktoriams taisytinius kalbinius dalykus. Kiek suprasdamas, taisydavo aktorių sintaksę ir net tartį bei kirčiavimą. Aktoriai kirčiavimui pasinaudodavo ir Pr. Skardžiaus "Bendrinės lietuvių kalbos kirčiavimo" knygele (Kaunas, 1936). St. Pilka sako, jog atsimenąs, kad būdavo kirčiuojama *audra* ir *audra* pakaitomis (ypač K. Glinskio laikais); kartais nulemdavę ritminiai sumetimai.

Lietuvių kalbos buvo privalomai mokomi ir besiruošiantieji į aktorius Kauno Valstybės Teatro Dramos Studijoje (įsteigtoje 1924 m.), kur ją dėstė S. Čiurlionienė, J. Talmantas, o vėliau ir kiti (pvz. akt. I. Balčiūnas bene vokiečių okupacijos metu).

Prie teatrinės kalbos kultūrinimo ir norminimo kalbininkai ir šiaip yra prisidėję. Lietuvių Kalbos Draugija yra apsvarsčiusi ir priėmusi teatro terminų sąrašą, kurį pastarojo prieškario metais paruošė akt. Jakševičius, vertęs Stanislavskio "Aktoriaus saviruošą" (ir antraštės pastarasis žodis buvo draugijos nukaltas).

Be abejo, kalbinė kultūra būtų tolydžio kilusi Lietuvos teatre, jei gražiai užsimoto darbo, kaip ir apskritai laisvojo lietuvių gyvenimo, nebūtų užgriuvusios žinomosios nelaimės.

Gaila, kad bent įmanoma dalimi ta kalbinė teatro tradicija netesinama laisvajame pasaulyje esančių mūsų teatrinų pastangų, kurios kartais grynai vaidybinių požiūriu ir nemenkų pasiekia laimėjimų.

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, OCTOBER 30, 1954

denceris, dēnsēris, dēncērē, dēnsērē (dancer), šokėjas, šokėja. — Ar matei tą jauną *dencerį mūviuose*? Sako, kad jis lietuviukas, vieno lietuviu daktaro sūnus. Mokė, mokė savo mergaitę *dencere*, ir niekas iš to mokslo neišėjo. Aš geriausiai *laikinu burlesko dēnseres*.

dēncyti, dēnsyti (to dance), šokti; šokinėti. — Leidžiu mergaitę pas tą rusą mokytis *dēncyti*. Buvau cirke ir mačiau, kaip gražiai arkliai *dēncino*. O aš *mūviuose* mačiau, kaip paukščiai *dēnsina*.

dēndi, dēndy (dandy), dabitā, puošėiva; gražėiva, gražuolis; puikūs; labai gražus, geras; gražu, puiku, gera. (Šitas žodis yra barbarizmas, bet baisiau dažnai vartojamas tiek amerikiečių, tiek lietuvių.) — O, jis yra *dēndi*; aš labai noriu, kad *dēitą* su manim padarytų. Ta mergaitė yra *dēndi*, ir jos *dēsiukė dēndi*. Ale čia pas jus viskas *dēndy*, o kaip *dēndy*!

dēnkiū, dēnkjū (thank you), dėkui, ačiū. — *Dēnkiū, Maiki*, už pasveikinimą; ale pasakyk, kokiems galams tu vis *pokinį* į mane tuo pirštu? *Dēnkiū, dēnkiū* už *liftą*: būčiau turėjęs *strytkariu* baladotis. Aš ją visada *alpinau*, o ji man nė *dēnkjū* nepasakė, kiaulė....

dēntistas (dentist), dantų gydytojas, dentistas. — Eik, *misele*, eik pas maño *dēntistą*, tai ištrauks tau dantį be skausmo, be riksmo ir be ašarų.

dēpārtmenštōris, dēpārtment štōras, dēpārtmenštōris, dēpārtment štōras (department store), krautuvė, padalinta įvairiais skyriais, kurių kiekvienas turi kitokias prekes; skyrinė krautuvė. — Nusipirkau *šiūsus*, bet biauzybės kojas spaudžia, tai bėgau į *dēpartmenštōrį* nusipirkti *šiūstrečerį*. Tas *department štōras* turi dabar labai didelį *sėl*. Tie *dēpartmenštōriai* jau baigia išstumt iš *biznio* mažus *štōrus*. *Dēpartment štōre* tai kaip *Meksvēlstryty*, visko rasi.

dēpāzitas, dēpāzitas (deposit), įdėti bankan pinigai saugumui ir procentams; indėlis, depozitas; užstatas. — Nedaug aš to *dēpāzito* teturėjau bankoj, bet kaip *užklozavo*, tai ir tuos pačius nunešė. *Užsiorderiavau šiūsus* ant *orderio* padaryti, tai turėjau uždėti *dēpāzito* penkis *dolerius*. Sako, kad ta banka nunešusi kelis milijonus *dēpāzity*.

dēpāzyti, dēpāzyti (to deposit), įdėti į banką pinigų saugumui ir procentams; užstatyti. — Tiek daug uždirdavo, tai galėdavo nors po penkinę *dēpāzyti* į banką kas nedėlia, bet viską *praspēndydavo salūnuose*, tai dabar *Okforeste* su ubagais gyvena. Jei nori, sako, kad mes šitą *karą* dėl tavęs palaikytume, tai turi *dēpāzyti* nors šimtą *dolerių*. Maža aš tų atliekamų teturiu, bet kiek turiu, tai visus *dēpāziny* į Keistučio spulką.

dēpāzitorius, dēpāzitorius (depositor), tas, kuris deda pinigus į banką saugumui ir procentams; indėlininkas, depozitorius. — Ališausko banka visada turėjo daugiau *dēpāzitoriy* už Tananevičiaus banką. Kai *dēpāzitoriai* ima *runyti* — pinigus atsiimt iš bankos, tada bankieriui galas; o pirmiau dažnai taip būdavo.

dēportuoti, dēportuoti (to deport), tremti arba jėga gąbenti svetimšalį į jo gimtąjį kraštą. — Pirmiau čia tik *italijonus dēportuodavo*, o dabar jau ir lietuvius pradėjo; žinoma, anuos už *gēngšterizmą*, o mūsiškius už komunizmą. Nu, kaž, daktare, ar tikrai *dēportuos* Amerikos lietuvių komunistų popiežių Leoną, ar ne?

dēska, dēska (desk), rašomasis stalas. — Jau tam *sili ol*, sakysiu, tai visi kojas ant *dēskos* susidėję *cigaretus* rūko, nieko nedirba, tik mūsų *taksus* valgo — *dacol*. Jei nori būti tikru amerikonu, tai kojas laikyk ant *dēskos*, ne ant *flīoro*.

dēzertas, dēzērtas (dessert), priedas prie valgio arba paskutinis lengvas patiekalas, pagamintas iš vaisių, ryžių, pyragaičių ar kitokių skanumynų bei saldumynų; kompotas, pudingas, ledai; desertas. — Kai buvau nuvažiavęs į seną *kontrą*, tai sykį Kaune nuėjau į geriausią *otelį* pietų. Baigiant man valgyti, *veiterka* paklausė, ar noriu, girdi, kampoto, žilės ar ledų. Aš pyktelėjau ir pasakiau jai, kad nieko kampuoto nenoriu, kad dar nesu žilas, o ledų man šandie visai nereikia, ba vakar nė lašo burnoj neturėjau, ir galvos neskauda. Ji šoko *ekspleinyti*, kad, sako, ponas, aš nesakiau kampuoto, bet kompoto, nesakiau žilės, bet želės, o ledai pas mus yra tas pats, kas pas rusus sachar moroženoje. Aš nenorėjau daugiau su ja ginčytis, ba labai graži buvo, tai pasakiau, kad atneštų *prūny* arba *aiskrymo*. Bet ji, matyti, manęs nesuprato, ba atnešė *dželės*.

dēčė, dēčius (ditch), griovys. Taip *draivydamas*, tai *šior* į *dēčę* įvažiuosi. *Nespydyk*, juk matai, kokie gilūs *dēčiai* šalia kelio.

dējd, dējdas (deed). Am. lietuviškai šituo žodžiu dažniausiai vadina namų pirkimo aktą, dokumentą, raštą, nors kartais juo vadina ir gerą darbą, ypač labdaros. — Kai perki *praperetę*, tai visada žiūrėk, kad *lojeris* padarytų gerą *dējd*, ba kitaip gali turėt visokių *trubelių*. Dirbti dėl apšvietos, dėl visuomenės, dėl vargdienių, ypač paliegėlių, visados yra geras *dējdas*.

didaktuoti (to deduct), atskaityti, atimti, atitraukti. — Aš jau 66-tuosius varau, tai, sako, kad man *didaktuosiy* 1200 dolerių nuo *inkam taksų*.

dējfs (deaf), kurčias. — *Nebaderiuok* tu jo klausimais, juk matai, kad jis *dējfs*.

(Tęsinys 5 psl.)

Amerikos meno paroda

Šiuo metu Chicagos Meno Institute vyksta 61-ji Amerikos tapybos ir skulptūros paroda, kuri užtruks iki gruodžio 5 d. Parodoje dalyvauja apie 130 šių dienų Amerikos menininkų, išstaciusių daugiau, negu 150 kūrinių.

Parodai eksponatus atrinko speciali jury komisija, į kurią įeina: Meno Instituto direktorius Daniel Catton Rich ir kiti du tapybos žinovai — Katharine K. Kuh ir Frederick A. Sweet. Jaunųjų menininkų tarpe skundžiamasi, kad komisija vartodama "pakvietimo parodoje dalyvauti" sistemą, nesuteikė progos daugeliui "nežinomųjų" tapytojų pateikti savo kūrinius komisijai.

Vos įžengus į parodą, metai į akis, kad didžioji paveikslų dalis priklauso modernios pakraipos tapytojams. Ypatin-gai gausiai atstovaujama abstraktinė tapyba, kurios spalvų dėmių derinimo bei kompozicijos efektai, atrodo, buvo lemiamas veiksnys, atrenkant darbus. Kaip ir kitose amerikoniškose parodose, ir čia jaučiamas pabrėžimas drąsaus eksperimento, kuris ne visada būtų priimtinas labiau nusistovėjusių stilių bei formų mėgėjui.

Pirmoji \$2,000 premija atiteko gana originaliam paveikslui baltų-pilkų dėmių, kuriose išryškėja žmogaus figūra. Atskiras dėmes sudaro užklijuojami drobės gabalai. Paveikslų autorius yra 31-rių metų niujorkietis Corrado Marchi.

\$1,000 premija atiteko Naum Gabo už skulptūrą "Konstrukcija erdvėje". Idomu, kad šiuo atveju naudojama medžiaga yra nylonas ir plastika. Kitą \$1,000 premiją laimėjo japonų kilmės Kenzo Okada už tapybą.

Šį kartą buvo paskirta daug mažesnių premijų, kurios svyruoja nuo \$750 iki \$100. Nemaža parodoje darbų, kuriuos gal geriau tiktų priskirti taidkomajam menui.

Pirkite JAV taupymo bonus.

Ar žinote ---

- Kaip reikia vertinti dabartinę Europos padėtį?
- Kaip praeitojo karo metu rusams pateko labai svarbių minų dirbimo paslaptis ir dabar bolševikai jaučiasi jų kelių ponais?
- Ką bendra turi tryliktojo šimtmečio Čingischanas su mūsų laikų vandenilio bomba?
- Ką ir kaip svarstė Lietuvos seimas, susirinkęs pirmo posėdžio po 1926 metų gruodžio 17 dienos perversmo?
- Kaip bolševikai rašo Lietuvos istoriją?
- Ką reiškia Europos apjungimas ir kaip į jį turėtų žiūrėti lietuviai?
- Kuo ir kaip mūsų visuomenės gyvenime labiausiai pasizymėjo dabar Australijoje gyvenantis adv. Vladas Požėla?

Siems ir daugybei kitų klausimų atsakymus rasite tik ką išėjusiame š. m. "Darbo" žurnalo 3 Nr. "Darbas" eina jau aštunti metai. Tai didoko formato, 32 puslapių, gražiais viršeliais visuomenės mokslų žurnalas. Jį leidžia kartą kas trys mėnesiai Lietuvių Darbininkų Draugija (LLD). Kaina metams \$1.00, atskiuro numerio kaina 25 centai. Užsakymus ir pinigus prašome siųsti LLD sekretoriaus adresu:

N. J O N U Š K A

15 Cotton Street

:::

Roslindale, Mass.

(Tęsinys iš 4-to psl.)

difektas (defect), trūkumas; yda; defektas. — Ant *Meksvėl-stryčio* pirkau *overkūtį*, žinai, kaip sako, su *difektais*, tai gavau už pusę *praiso*.

difeñdyti (to defend), ginti, apginti. — Jei tik geras *lojeris* tave *difendys*, tai *štur keisą išvynysi*.

digyti (to dig), kasti, kasinėti; rausti, knisti. — Žiūrėk, jau baigia tą *beismentą digyti*, tuoj *išcimentuos* ir pradės sienas varyti. Tas mano vaikas *byčiuose* tai per visą dieną *digina* ir *digina* smėlį.

digrų (degree), laipsnis. — Sako, kad jis yra *murderis forst digry*.

(B. d.)

Dr. Alg. Margeris

Laiškas Redakcijai

1954 m. spalio 2 d. Naujienų Literatūros priede išspausdinta slapyvardžiu pasirašyta korespondencija apie LRD literatūros vakarą, kur, tarp įvairių kitų prašmatnių, teigimų, sakoma, kad aš skaitęs jau spausdintą kūrinių. Kadangi per dvi savaites buvo pakankamai laiko šią neteisybę atitaisyti, bet tai nebuvę padaryta, prašau Poną Redaktorių paskelbti šį mano laišką.

Turėdamas ypač galvoje, kad šis literatūros vakaras buvo rengiamas visuotinio rašytojų suvažiavimo proga, novelę skaičiau niekur nespausdintą, o kadangi korespondentas tvirtina, jog aš skaitęs spausdintą kūrinių, viešai pasižaduju jam sumokėti \$250, jeigu jis įrodys, kada ir kur mano tame vakare skaitytoji novelė Praradimas buvo spausdinta. Jeigu to ligi 1954 m. spalio 30 d. Naujienose neįrodys, reikalauju, kad korespondencijos autorius, būdamas garbingas, bent paskelbtų savo pavardę ir atšauktų savo teigimą.

Reiškiu pagarbą

Aloyzas Baronas

Naujienų Redakcijai, patyru-si, kad Aloyzas Baronas LRD suvažiavimo proga surengtame vakare skaitė savo kūrinių, tikrai niekur nespausdintą, viešai atsiprašo gerb. autorių dėl tos paklaidos. — Red.

Lithuanian-American Voters League

PATARIA BALSUOTI UŽ VISUS Demokratų Partijos kandidatus

Štai jie:

For United States Senator
PAUL H. DOUGLAS

For State Treasurer
DAVID F. MALLETT

For Superintendent of Public Instruction
MARK A. PETERMAN

For County Clerk and Clerk of the County Court
RICHARD J. DALEY

For County Judge
OTTO KERNER

For County Treasurer
HERBERT C. PASCHEN

For County Sheriff
JOSEPH D. LOHMAN

For Judge of the Probate Court
ROBERT JEROME DUNNE

For County Assessor
FRANK KEENAN

For County Superintendent of Schools
NOBLE J. PUFFER

For Clerk of the Probate Court
BERNARD J. KORZEN

For Clerk of the Criminal Court
SIDNEY R. OLSEN

For Members of the Board of Appeals (Two to be elected)
ARTHUR P. MURPHY
GEORGE M. KEANE

For President of the Board of Commissioners
DANIEL RYAN

For County Commissioners from the City of Chicago

DANIEL RYAN

JOHN J. DUFFY

JOHN J. TOUHY

ARTHUR X. ELROD

FRANK BOBRYTZKE

CLAYTON F. SMITH

EDWARD M. SNEED

ELIZABETH A. CONKEY

CHRIST A. JENSEN

JAMES F. ASHENDEN

For County Commissioners from Country Towns (Five to be elected)
ROBERT L. MURRAY
KATHERINE S. FERGUSON
HENRY X. DIETCH
CORA LOUISE GILBERT
ROBERT M. FREDRICKSON

For Trustees of the Sanitary District of Chicago (Three to be elected)
JOHN A. CULLERTON
CASIMIR GRIGLIK
FRANK W. CHESROW

For County Recorder of Deeds
JOSEPH F. ROPA

For Circuit Court Judge
HAROLD P. O'CONNELL
(To fill the vacancy caused by resign. of E. J. Schnackenberg)

For Chief Justice of the Municipal Court of Chicago
RAYMOND P. DRYMALSKI

For Bailiff of the Municipal Court of Chicago
WILLIAM G. MILOTA

For Clerk of the Municipal Court of Chicago
JOSEPH L. GILL

For Associate Judge of the Municipal Court of Chicago

JAY A. SCHILLER

JOHN J. SULLIVAN

EMMETT MORRISSEY

GEORGE L. QUILICI

FRED J. SLATER

EUGENE J. WACHOWSKI

ERWIN J. HASTEN

HARRY P. BEAM

HYMAN FELDMAN

ALFONSE F. WELLS

CASIMIR V. CWIKLINSKI

JAMES A. GEROLIS

(To fill vacancy caused by resign. of Hon. T. A. Adesko)

DAVID LEFKOVITS

(To fill vacancy caused by the death of Hon. E. Luczak)

JOHN T. ZURIS

(To fill vacancy caused by the death of Wm. Terrell)

FRANCIS McCURRIE

(To fill vacancy caused by the death of Eugene Holland)

JOSEPH A. POWER

D Ė M E S I O !

D Ė M E S I O !

JAU IŠEJO IŠ SPAUDOS

PIRMĄ KARTĄ LIETUVIŲ KALBA, DIDŽIULIS

AFORIZMŲ RINKINYS

VIRŠ 1,500 AUTORIŲ RINKINIAI AFORIZMAI, SATYROS, KEISTI UŽRAŠAI, EPITETAI, ŽYMIJŲ ŽMONIŲ PASKUTINIAI ŽODŽIAI PRIEŠ MIRTĮ, 50-TIES TAUTŲ RINKTINĖS PATARLĖS, PRIEŽODŽIAI, HUMORISTINĖS MINTYS IR KITI SAKYMAI.

VIRŠ 10,000 POSAKIŲ VISŲ AMŽIŲ FILOSOFŲ, POETŲ, RAŠYTOJŲ, TEOLOGŲ, ATEISTŲ, MOKSLININKŲ, POLITIKŲ, AVANTIURISTŲ IR KITŲ MINTYS, PRADEDANT MOZE IR BAIGIANT PITIGRILLI. M A K S I M A I, KURIE ŠIMTMEČIAIS BUVO DRAUDŽIAMAI CENZŪROS.

IŠTRAUKOS IŠ BIBLIJOS, KORANO, TALMUDO IR KITŲ ŠVENTRAŠČIŲ.

RINKINYS TURI 544 PSLP. GRAŽIAI ĮRĪŠTAS Į KIETUS VIRŠELIUS. LABAI PATOGUS SKAITYMOI FORMATAS.

NEATIDĖLIOJANT UŽSISAKYKIT ŠIĄ ĮDOMIĄ KNYGĄ SAU, IR SAVO PAŽĪSTAMIEMS Į TUOS KRAŠTUS, KURIUOSE VALIUTOS IŠSIUNTIMAS YRA SUVARŽYTAS.

DĖL LABAI MAŽO TIRAŽO, ŠI KNYGA Į SPAUDOS KIOSKUS NEBUS SIUNČIAMA.

KAINA SU PERSIUNTIMU KANADOJE — \$6.00.
VISUR KITUR — \$6.50.

SIŪSKIT PINIGUS ŠIOS KNYGOS PLATINTOJUI IR TUOJ JĄ GAUSIT.

M. ČAPKAUSKAS, 1220 BISHOP STR., APT 3,
MONTREAL, QUE., CANADA (Tel. UN 1-1900).

GARSINKITĖS "NAUJIENOSE"

HAWAJŲ TURISTO UŽRAŠAI

žavūs vaizdai. — Hawajų salų gyventojų buvęs gyvenimas. — Keliauninko kapitono Cook likimas. — Garsusis imperatorius Kamehameha. — Cukraus gamyba. — Ananasai.

Vienas Honolulu kelias veda į gražiausias Hawajų vietas. Ta savo žavumu viliojanti Hawajuose vieta vadinama Nuunani Pali. Ji vos pora mylių nuo Honolulu. Mes šlaitu pasiekėme 2-3 tūkstančių pėdų aukštumą. Čia prieš mūsų akis atsivėrė visame savo grožy gamtos reginys. Mus viliojo rūpestingai tvarkomi vietos derlingi laukai. Tolumoje tysojo Ramiojo vandenyno mėlynė. Pakrantėse žaidė baltutės vandenyno bangelės. Čia galėjai tūnoti ištisas valandas, stebėdamas patrauklų gamtos vaizdą. Atrodė, kad šį žemės gabalėlį amžių amžiais gaubė ramybė ir taika. O vienok ir šio krašto žmonės pergyveno savas tragedijas, neramius metus. Nors ir žavus gamtos vaizdas nesiderino su tomis praity būtomis žmogaus gyvenimo neramybėmis.

Pirmieji, kurie čia atnešė neramybės, buvo polineziečiai. Tai buvo tais senais laikais, kai šios žemės Europos gyventojams nebuvo žinomos. Su mažučiais burlaiveliais; vėjo pučiami ir vandens srovių padedami pasileido polineziečiai į Ramiojo vandenyno nežinomas platybes. Tie drąsūs jūrininkai kelią sekė iš žvaigždžių ir net didžiųjų audrų metu jie jautėsi lygiai taip, kaip savo namuose. Namus palikdavo už kelių tūkstančių mylių ir vykdavo ieškoti naujų žemių apsigyventi. Tikima, kad jie bus tie, kurie pirmieji atrado Hawajų salas. Skaiciuojama, kad tai galėjo būti koks penketas šimtų metų Kristui gičius. O jau žymiai vėlesniais laikais atsirado ir daugiau tokių, kurie būvojo iš kitur atplaukę tose salose.

Pradedant 12-13 šimtm. Hawajų salose pradėjo apsigyventi polineziečiai. Jų tarpe buvo visokių žmonių. Tada kiekviena tų salų turėjo savo valdovą viršininką.

1778 m. žinomas anglų keliauninkas kapitonas Cook buvo vienas pirmųjų iš Europos, kuris šias salas aptiko. Vietos gyventojų tada jis buvo su tikybinėmis apeigomis iškilmingai sutiktas. Jie tada patikėjo, kad kapitonas Cook yra jų baltasis, žemėn nusileidęs dievaitis Lono. O kai kapitonas Cook, vieneriems metams prasliskus, antrą kart su savo igula aplankė tas salas ir pradėjo žiauriai elgtis, tai vietos gyventojai sukilo prieš juos ir tose kovose žuvo ir anais laikais vienas garsiausių keliauninkų kapitonas Cook.

1780 m. garsusis Kamehameha padėjo tose salose monarchijos pagrindus. Tada jis, susilaukęs paramos iš šalies,

puolė visų kitų salų valdovus tikslu sudaryti toms saloms bendrą vyriausybę su monarchu prūsųky. Jam tai įgyvendinti pavyko.

1795 m. Kamehameha užpuolė salą Oahu ir visus vietos gyventojus išvarė į vietos kalnus prie Nuunani Pali. Dabar Kamehameha pasiskelbė pirmuoju tų salų imperato-

rium. Kartu jis buvo ir savo kariuomenės vadas. Jisai visą Oahu armiją pražudė.

Mes čia patyrėme, kad Hawajų salų gyventojai ne vien tik geri jūrininkai, bet ir šaunūs žvejai. Čia mes buvome pakviesti talkon padėti iš vandens ištraukti tinklą. Kas iš mūsų toje talkoje dalyvavo, buvo apdovanoti sugautomis žuvimis. Vadinasi, sugaištas laikas apmokėtas. Toji žvejyba vadinama hukilau, kuriamė visas kaimas dalyvauja.

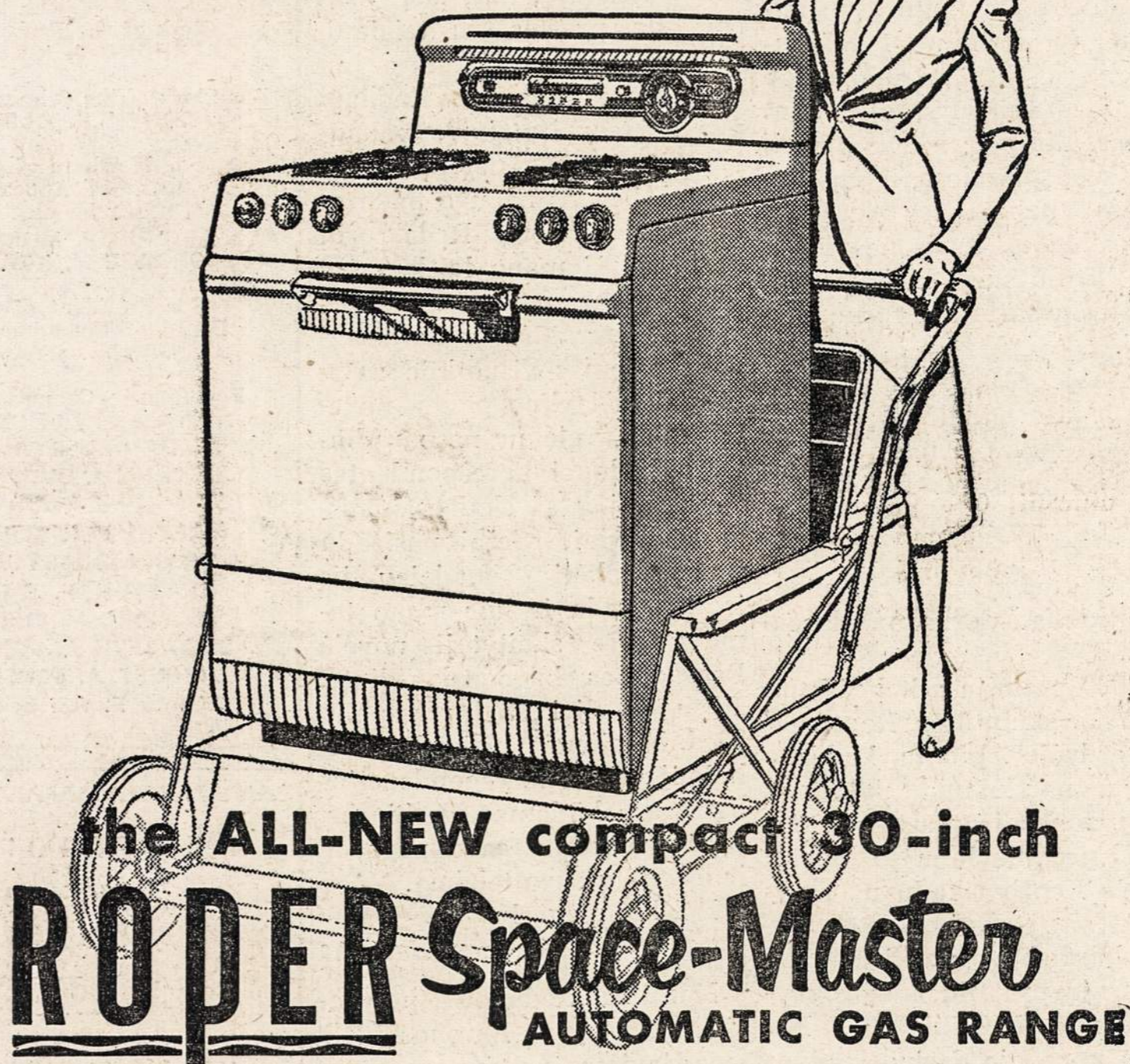
Paskui mes nuvažiavome į tas vietas, kur žmonės verčiasi cukraus gamyba.

Taip, Hawajų salos, — tai cukraus gamybos salos. Pla-

tesniu užsimojimu čia cukraus gamyba pradėta 1898 m. Cukrus gaminamas Oahu, Maui, Kauai ir kitose Hawajų salose. 220 tūkstančių akrų žemės plote auginamos cukraus verčiamos. Cukraus gamyba verčiasi kas šeštas iš visų vietos gyventojų. Cukraus gamyba eina per ištisus metus, nes vietos klimato sąlygos tokios, kad cukraus derlius kelis kartus per metus nuimamas. Hawajų gryno cukraus iš nuimto derliaus gaunama 97 su puse procento, ir tik du su puse procento tenka negrynam cukrui. Hawajų salų gamybos cukrus pasiekia tolimiausius pasaulio

(Tęsinys 7-ame pusl.)

a "Blessed Event"
for your kitchen!

the ALL-NEW compact 30-inch
ROPER Space-Master
AUTOMATIC GAS RANGE

Measures only 30 x 25³/₄ inches; yet it's big and roomy

"Insta-Set" panel with "Insta-Matic" clock for completely automatic oven cooking in your kitchen

Big capacity "Therma-Dome" broiler and "Bake-Master" oven : : : full 24 x 15¹/₂ x 17³/₈ inches

"Spectro-Matic" burner control with rainbow-hue handles that tell the exact degree of top-burner flame

The new 30-inch ROPER "Space-Master" Gas Range offers large cooking capacity in a small space. You'll admire the compactness, the completeness and the trimness of this newest addition to the Roper line of gas ranges. Stop in and see the "Space-Master" as well as all of the other fine Ropers on display.

SOLTIS HOME APPLIANCES
AND FURNITURE

2647 West 51st Street

Tel. HEmlock 4-7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

kraštus ir jo svetur išvežimas kelia vietos gyventojų gerbūvi. Tokių kraštų, kur išvežamas svetur Hawajų cukrus, yra 25. Pagal cukraus gamybą Hawajų salos užima pasaulį trečią vietą. Pirmoji vieta tenka Kubai. Kuba per metus cukraus pagamina iki trijų milijonų tonų, Hawajų salos — iki vieno milijono, o Mainland — virš vieno milijono.

Cukraus nendres mėgsta drėgną žemę. Ten, kur tos nendres susodinamos, jos sudaro panašią į džunglių vietą, sunkiai žmogui praeinamą. Jos užauga per 24-28 mėnesius. Kai jos suauga ir prinoksta, tai jų tuos laukus padega. Čia atsiekiamą dvejopa nauda: sunaikinami bet kurie kenksmingi vabzdžiai ir kartu nendres nereikia nuvalyti nuo lapų, — jie sudega. Tada likę stagarai nuimami, kraunami į sunkvežimius ir vežami į cukraus gamybos dirbtuves. Visur darbas gerai mechanizuotas ir dirbančius mažai varginantis. Įdomu, kad nendrių šaknys po gaisro pasilieka sveikos ir jos naujai atželia. Tik po kurio laiko cukraus nendres tenka atnaujinti, tai yra naujai jas sodinti. Nuo vieno nendrių sodinamo gaunama iki 3-4 derlių. Taigi, Hawajuose cukrus gaminamas iš cukrinių nendrių, bet ne iš cukrinių runkelių. Abejotinai cukriniai runkeliai yra reikalingi didesnio darbo ir tuo pačiu susidaro cukraus gamybos kaštai didesni; o ir pats runkelis savo cukringumu nepraneša cukrinės nendres.

Palikę įdomius cukraus nendrių auginimo laukus, mes pasukome ten, kur auga pineapliai, kitur ananasais vadinami.

Hawajuose pineaplių auginimas ūkio šakoj užima po cukraus antrą vietą. Pineaplių auginimas toks pat senas kaip ir cukrinių nendrių. Visos pineaplių gamybos 80% išvežama į JAV. Pineapliai Hawajuose skaitomi vaisių karaliumi — "King Fruits". Hawajuose didesni užsimojimu pineapliai pradėta auginti 1813 m.

Kaip cukraus gamyba, taip ir pineaplių auginimas turi savo tyrimo stotis, bandomuosius laukelius kur daromi įvairūs bandymai ir kitokie tyrimai. Suprantama, tose stotyse dirba tos ūkio šakos igudę žinovai. Pineaplių gamyboje dirba per 22 tūkstančius žmonių. Metinė jų apyvarta siekia per 100 milijonų dolerių.

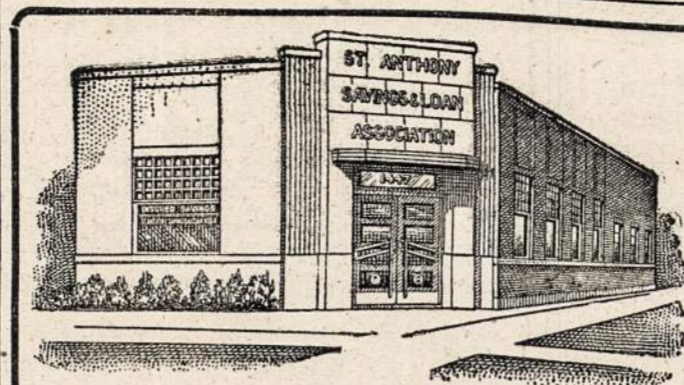
Pineapliai prinoksta per 20-24 mėnesius. Tiek jų veisimas, tiek jų derliaus nuėmimas ir paskui kenavimas, sunkos spaudimas yra gerai mechanizuoti. Čia žmogui tenka tik prisiderinti prie atitinkamų mašinų. Pineapliai parduodami kaip žali vaisiai, kitų jų kenuojami ar iš jų sunka daroma gerti.

Pineaplių auginimu verčiasi 28 didžiosios bendrovės, o jų apdirbimu ir prekyba verčia-

si per dešimt didžiųjų bendrovių.

Tiek cukraus, tiek pineaplių gamyboje dirbantieji turi savo vaikams mokyklas, darželius, įvairias kultūrinės ir sportines organizacijas bei visokeriopas pramogas tų produktų augintojų ir gamintojų lėšomis išlaikomas.

Rytojaus dieną mūsų laivas išplaukė Hilo link.

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 SO. 49th COURT, CICERO, ILL.
Telefonai: TOWNHALL 3-8131-8132

JUOZAS GRIBAUSKAS, Vedėjas

Kviečiame Jus...

pradėti taupyti pinigus per mus, kur Jūsų kaimynai nuo 1922 metų be pertraukos saugiai ir pelningai juos taupo.

Kreipkitės į mus

paskolų namams, pasinaudokite 100% atmokėjimo privilegijomis.

RAŠTINĖS VALANDOS:

Kasdieną nuo 9 iki 5.
Pirmadieniais nuo 9 iki 8.
Šeštadieniais nuo 9 iki 1.
Trečiad. uždara visą dieną.

Pašarnautojos kalba lietuviškai.

**1955 metų
TELEVIZIJOS
RADIJO APARATAI SU FM
— FONOGRAFAI —
TV IR RADIJO LEMPOS
APARATŲ SUTAISYMAS**

dirbtuvėse ir namuose atliekamas patyrusių inžinierių. Sąžiningas ir geras patarnavimas garantuotas.

**DAINA
TELEVISION
sales-service**

3130 So. Halsted St. DANUBE 6-6857

— Mažieji lietuviukai tremtyje nori mokytis. Padėk jiems savo auka!

NEW G-E REFRIGERATOR WITH REVOLVING SHELVES

PUTS ALL
FOOD
AT YOUR
FINGERTIPS!

PLUS

ALL THESE NEW FEATURES!

- * fold away bottle racks
- * ice cream rack—juice can dispenser
- * adjustable door shelves
- * mini-cube ice trays

**EASY
TERMS**

After Small Down Payment

Two separate appliances
in One cabinet!

A big automatic defrosting refrigerator... and a true zero-degree freezer that holds up to 89 packages of frozen foods!

MODEL LH-121L 12.1 CUBIC FEET

**REFRIGERATOR-FREEZER
COMBINATION**

GLASER'S FURNITURE AND APPLIANCE CO.

5115-5123 So. Kedzie Ave.

PROSPECT 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

BOLŠEVIKIŠKAS LIETUVOS VERTINIMAS

Iš spaudai parengto "Lietuvių Archyvo" V tomo

(Tęsinys)

Priemonės, kurių imamasi nacionalizuojant įmones bei kultūriniai socialines įstaigas, žemės reformos vykdymas randa miestų ir kaimo vietovių dirbančiųjų visuotinį pritarimą ir paramą.

Apie teigiamas nuotaikas ir pasisakymus turima daug faktų. Taip Raseinių apskrityje grupė darbininkų pareiškė: "Nuo mūsų buvo slepiama teisybė apie Sovietų Sąjungą. Dabar mes žinome, jog mūsų Tėvynė — Sovietų Sąjunga yra didelė ir turtinga šalis. eJigu kils karas, tai mes iki paskutinio kovosime už Sovietų Sąjungą".

Štai, kaip kalbėjo vienas ūkininkas, išreiškdamas daugumos varguomenės nuomonę: "Staciai sunku patikėti kaip pasikeitė dalinys, jos žmonės. Aš pats tarnavau kariuomenėje: būdavo kariais dalinys, sustojęs manevrų kaime, naikino daržus, kareiviai gaudė ūkininkų vištas, o dabar raudonarmiečiai ne tik kad nevagia, bet net kai jiems duoda nenori nemokamai imti. Tas parodo Sovietų žmogaus discipli-

nuotumą, aukštą susipratimą ir kultūringumą".

Petrašiūnų valsčiaus jaunimas neretai girtuokliaudavo ir elgėsi chuliganiškai. Atėjus Raudonajai Armijai toki reiškiniai išnyko. Ūkininkai pareiškia: "Raudonarmiečių čia buvimas ir jų kultūringa išvaizda teigiamai veikia mūsų jaunimą". Kėdainių apskrities kaimo Kruty 65 metų ūkininkė su susijaudinimu atsiliepdama apie Raudonąją Armiją, pareiškė: "Rusų tauta gera, ji atnešė mums laisvę. O kai karo metu pas mus buvo atėję vokiečiai, tai jie iš mūsų tik tyčiojosi. Sovietų valdžia teisingai elgiasi su dvarininkais, atimdama jiems žemes. Gana paponavo".

Vienas bernas sako: "Anksčiau mus laikė šunimis, o dabar aš esu Sovietų Sąjungos lygiateisis pilietis, turiu teisę kartu su visais dalyvauti valstybinės valdžios organų rinkimuose. Sovietų valdžia išlaisvino mus nuo dvarininkų ir dabar mes su džiaugsmu dirbame sau ir savo tėvynėi".

(Bus daugiau)

LIETUVIŠKA ĮSTAIGA

SAFETY OF YOUR SAVINGS

Savings & LOAN ASSN

B.R. PIETKIEWICZ PRES.

PASIMATYKITE SU STANLEY LITVINU

APIE JŪSŲ INSULIACIJOS PROBLEMAS DABAR YRA LAIKAS ĮRENGTI SAVO NAMĄ ŽIEMAI

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolu.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET Tel. VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI.

Lietuvių Taupymo ir Skolinimo Bendrovių Lygos Narys

kuriuose kiekvieno santaupos yra apdraustos iki \$10,000.00, o namų paskolos duodamos lengvomis sąlygomis.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSN.

6234 SOUTH WESTERN AVE. CHICAGO 36, ILLINOIS

CRANE SAVINGS & LOAN ASSN.

2555 WEST 47th STREET CHICAGO 32, ILLINOIS

DISTRICT SAVINGS & LOAN ASSN.

3430 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS

MIDLAND SAVINGS & LOAN ASSN.

4038 ARCHER AVENUE CHICAGO 32, ILLINOIS

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 SOUTH 49th COURT CICERO 50, ILLINOIS

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSN.

1800 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS

Reikalaukite visur lietuviško likerio

MIDUOLIS

Tavėrnos ir likerio parduotuvės turi kreiptis į

CASEY & EVANS
DISTRIBUTORIŲ

6343 So. Ashland Avenue
Telef.: RE 7-9000

NELAUKITE — RYTOJ GALI BUTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas CENTRAL 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

BUDRIKO

42-AS SUKAKTUVINIS IŠPARDAVIMAS

NUOSTABIAI ŽEMOS KAINOS!

Gumos sėdynėms (rubber cushion) sofas, buvo \$150, už	\$69.00
Gumos sėdynėms (rubber cushion) krėslai, buvo \$89, už	\$39.00
2 gab. klevo rėmų gyvenamojo setas, reg. vertės \$129, už	\$69.00
2 gabalų gyvenamojo setas, reg. vertės \$199, už	\$99.00
2 gabalų Kroehler parlor setas, reg. vertės \$225, už	\$119.00
Kroehler Sleep-O-Lounge, reg. vertės \$219, už	\$129.00
Simmons Beauty Rest contour krėslas, reg. kaina \$119, už	\$69.00
Simmons Hide-a-bed, reguliari kaina \$259, už	\$199.00
3 gabalų miegamojo setas, reguliari kaina \$175, už	\$88.00
4 gab. miegamojo setas, Burl walnut, reg. vertės \$495, už	\$275.00
5 gabalų Arvin Dinette setas, reg. kaina \$69, už	\$39.00
9x12 viloko (felt) karpetai, reg. kaina \$34, už	\$16.00
9x12 Axminster karpetai, reguliari kaina \$69, už	\$39.00
27 col. Axminster laiptams karpetai, reg. kaina \$2, už	90c. pd.
27x44 karpetai, reguliari kaina \$3, už	\$1.00

Kalėdinės lėlės, tri-račiai (3 wheel bikes), iškimšti žvėrys 50% nuolaidų.
APLANKYKITE MŪSŲ ŽAISLŲ SKYRIŲ

Namų Reikmenys

7 kubiškų pėdų Admiral šaldytuvas	\$119.00
8 kubiškų pėdų Coolerator šaldytuvas	\$129.00
8 kubiškų pėdų General Electric šaldytuvas	\$189.00
6 kubiškų pėdų Frigidaire šaldytuvas	\$149.00
10 kubiškų pėdų Crosley šaldytuvas	\$219.00
8 kubiškų pėdų Philco šaldytuvas	\$179.00
8 kubiškų pėdų General Electric freezer	\$179.00
12 kubiškų pėdų Upright freezer	\$199.00
4 kambarių aliejiniai degintuvai (burners)	\$29.00
Maži gaminiai šildytuvai	\$19.00

Brangenybės, Laikrodžiai, Deimantai, Iprastos Brangenybės, Indai, Sidabras SUTAUPYMAS IKI 50 NUOŠIMČIŲ

Deimantinis žiedas, 1 karato, vertės \$750, už	\$495.00
Deimantinis žiedas, vertės \$75, už	\$37.50
Waterproof 17 akmenų rankinis laikrodis, vertės \$29, už	\$14.00

PAPRASTŲ BRANGENYBIŲ NUPIGINIMAS 60%

24 gabalų stalui sidabriniai daiktai, vertės \$9, už	\$3.95
50 gabalų pietum indų setas, vertės \$39, už	\$17.50
Philco radijai, vertės \$21, už	\$14.00

Budriko specialus užpirkimas 1,500 televizijų setų, nacionalių išdirbysčių, 41 iki 53% nuolaida!

17 col. stalo modelio televizijos setas, mah. kab., reg. \$199, už	\$89.00
21 col. stalo modelio televizijos setas, mah. kab., reg. \$225, už	\$119.00
17 col. console TV, mahogany kabinetas, reg. \$225, už	\$129.00
17 col. console, šviesiam kabinetė, reg. \$250, už	\$139.00
21 col. console TV setas, mahogany kabinetas, reg. \$299, už	\$149.00
21 col. console TV, šviesiam kabinetė, reg. \$325, vertės, už	\$159.00
21 col. console TV ir Radio, AM-FM autom. kombinacija, "silver mist", reguliari kaina \$750, už	\$325.00
24 colių console TV, reguliari kaina \$399, už	\$199.00
15 col. spalvos televizijos setas, console, buvo \$750, už	\$345.00

Vartoti televizijos setai nuo \$18.00 ir aukščiau.

LENGVI IŠMOKEJIMAI! DIDELIS TRADE-IN-ALLOWANCE. Visi setai garantuoti, 90 dienų dykai patarnavimas. Dalyvius vienus metus.

JOS. F. BUDRIK, INC.

3241 So. Halsted Street Chicago, Illinois

Atidara Sekmadieniais 10-5. Pirmadi. ir Ketvirtadieniais iki 9:30 P. M. Budriko leidžiama Radio Valanda kožną ketvirtadienį nuo 6 iki 7 valandos vakaro iš WHFC stoties, 1450 kil.

Kritikas apie rašytoją

Amerikos spauda komentuoja neseniai pasirodžiusią kritiko Malcolm Cowley knygą "The Literary Situation", kurioje autorius pateikia daug pesimistiškesnį JAV rašytojo vaizdą, negu mes linkę jį susidaryti, besivadovaudami Hollywoodo filmų versijomis ar populiariais spaudos straipsniais.

Vidutinis Amerikos rašytojas gyvena gana skurdžiai. Net ir sugebėdamas surasti leidėją, jis turi pasitenkinti gana kukliomis pajamomis, kurių neužtenka pragyvenimui ir atsidėjimui vien kūrybai. Psichologiškai Amerikos rašytojas yra izoliuotas iš visuomenės, kuri nesidomi jo darbu, todėl toks rašytojas jaučia reikalingą "girtuokliuoti su kitais rašytojais". Nors "ne visi rašytojai geria daugiau, negu jie pajėgia, bet gana didelė jų dalis taip elgiasi".

Santykis JAV rašytojo su visuomene yra apgailėtinas. Politikai iš principo nemėgsta rašytojų, todėl literatūros darbuotojų bendravimas su vyriausybės sluoksniais yra komplikuotas.

Kadangi rašytojo prigimtis yra švelnesnė ir jausmingesnė, negu jo aplinkos žmonių, tad sunku jam tarpti vad. vidurinėsios klasės praktikuojamoje tradicijoje. Iš prigimties būdamas jausmo žmogus, rašytojas savo žmonijoje linkęs matyti ne tik moterį, bet ir draugą, su kurio galėtų pasidalyti savo pažiūromis.

Knygos autoriaus nuomone, vidutinis rašytojo produktyvumas yra apie 500 žodžių per dieną. Darbo valandos gali svyruoti nuo keliolikos minučių iki keliasdešimt valandų be pertraukos.

Cowley sako, kad šių dienų Amerikos rašytojas yra linkęs produkuoti stereotipiskus romanus, kurie turi sustingusios architektūros formą. Norint pasidaryti gerą rašytoją, reikia ne tai ir ne taip rašyti, ko ir kaip kas nors laukia, bet pavaizduoti dalykus, kaip jie, iš tikrųjų, autoriui atrodo. Didieji rašytojai savo karjeros pradžioje visada pasitenkindavo paprasčiausių įvykių tiksliais aprašinėjimais. Literatūros kūrinys privalo būti giminingsnis muzikai, o ne architektūrai. D.

BRUNO FRANCIS PLUMBING & HEATING SERVICE

FREE ESTIMATES
Visit our demonstration room and see
NEW, MODERN, AUTOMATIC
WATER HEATERS

REMODELING AND NEW
LOW RATES
Work done under City license
FULLY INSURED

GRovehill 6-6803
2915 W. 63rd Street

— Berankiai, bekojai lietuviai karo invalidai tremtyje laukia Tavo pagalbos. Aukok jiems!

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, OCTOBER 30, 1954

"NIDOS" knygų klubas

Londonė, Anglijoje, jau yra išleides eilę knygų ir nusistatęs kiekvieną mėnesį patiekti skaitytojui po naują vertingą knygą. Užsisakantieji knygas skaitomi klubo nariais ir jiems kiekviena knyga tekainuoja tik po vieną dolerį.

Tai yra pirma ir labai gera proga papildyti savo bibliotekas naujomis, įdomiomis knygomis.

Šiuo laiku yra gauta:

1. Br. Daubaro "Duonos Beieškant"—124 pusl. knyga, kurioje atpasakojami vokietaitės R. Lipertaitės išpūdžiai, jos išgyventi per 6 metus šiandieninėje bolševikų pavergtoje Lietuvoje.

2. Vyt. Alanto "Svetimos Pagairės"—256 pusl. knyga. Novelės, feljetonai ir apsakymai. Pastarąją jau mūsų periodinės spaudos puslapiuose recenzentai suspėjo tinkamai įvertinti.

Šios ir išleisimos kitos "NIDOS" Knygų Klubo knygos užsisakomos adresu:

"NIDA" BOOK CLUB,
care of J. Janulaitis,
4510 So. Hermitage Ave.
CHICAGO 9, ILL.

NAUJIENŲ VAKARE
Lapkričio 14 dieną
Sokolų salėje
2337 So. Kedzie Ave.

Balsuokite už

George L.
KANDLIK

Associate Judge of the
Municipal Court

- TINKAMAS
- KVALIFIKUOTAS
- INDORSUOTAS

BALSUOKITE UŽ REPUBLIKONUS
SPECIALIU TEISEJŲ BALOTU.

Insure Judicial Reform

ELECT
**HAROLD A.
SIEGAN**
REPUBLICAN

Judge Municipal Court
of Chicago

CHICAGO BAR ASSOCIATION
states — "He Is Qualified"

EXPERIENCED
ABLE

ENDORSED

Retired Member International
Association of Machinists AFL
OF LITHUANIAN DESCENT
His name appears only on
separate judicial ballot.

ELECTION TUESDAY,
NOVEMBER 2, 1954

SUTVARKYKITE LAIKU SAVO AUTOMOBILĮ STASYS DAPKUS

3255 SO. UNION AVENUE Tel. CALUMET 5-1127
Prityręs mechanikas, turįs moderniausius įrankius, gerai ir
nebrangiai pataiso karoseriją ir nudažo, taip pat sureguliuoja

motorą, kad taupiau naudotų
benziną ir alyvą. Dirbtuvė yra
3231 So. Lowe Ave., įvažiuoti
reikia iš alėjos. Kas negali atvažiuoti į dirbtuvę, skambinkite
telefonu susitarimui.

LIETUVOS GAILESTINGŲJŲ SESERŲ DRAUGIJA

lapkričio 6 d. 7 val. vakaro, šeštadienį

LIETUVIŲ AUDITORIJOJE, 3133 South Halsted Street

rengia tradicinį

KONCERTA-BALIŲ

Dalyvauja Lietuvos Valstybinės Operos solistė VINCĖ JONUSKAITĖ
Muzikas Profesorius VLADAS JAKUBĖNAS

Maloniai prašome visus atsilankyti. Pelnas skiriamas likusiems Europoje sesėms ir broliams ligoniams,
dalis Vargo Mokykloms ir 16 Vašario gimnazijai. Po koncerto šokiai grojant BALIO PAKŠTO kapelai.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų ši bendrovė pergyveno karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, ir savo taupytojams išmokėjo kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Aukštus dividendus išmokėjo visada be perstoјimo.
- Partrauksim jūsų pinigus iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.

PRADĖKITE TAUPYTI ŠIANDIEN!

AND LOAN ASSOCIATION

2202 W. Cermak Road, Chicago 8, Ill.
JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.
Tel.: Virginia 7-7747

ISTAIGOS VALANDOS: Kasdien nuo 9 ryto iki 5 valandos po pietų, Ketvirtadieniais nuo 9 valandos ryto iki 8 val. vakaro. Trečiadieniais visai neatidaroma.

SOVIETŲ RAŠYTOJAI MALENKOVO GADYNĖJE

Neseniai "Novoje Russkoje Slovo" literatūros priede buvo atspausdintas įdomus Marko Slonino straipsnis "Prieš sovietų rašytojų suvažiavimą", kuriame autorius kalba apie sovietų raštijoje pasireiškusias laisvės prošvaistes po Stalino mirties. Esą, praėjusių metų gale visame sovietų kultūriname gyvenime papūtė nauji vėjai: žurnalai ir laikraščiai pradėjo aštriau kritikuoti socialistinio realizmo nykius vaizdus, feljetonistai lenktyniavo pa juokdami šampines tematikas ir standartinius herojus, viešose diskusijose buvo bandoma pakaltinti "Ždanovo metodus", administracijos atstovų spaudimas rašytojams sumažėjo ir t.t. Šalia to pasirodė eilė veikalu, kurie Stalino laikais vargu, ar būtų išvydę pasaulį: Panferovo, Zorino, Erenburgo, Panovos ir kitų autorių tuo metu naujai išleistose knygose sovietinio gyvenimo kritika bei nepartinių žmonių psichoanalizė teikė vilties, kad partija yra linkusi daugiau toleruoti asmeninę rašytojo iniciatyvą, negu ligi šiol toleravo. Tokioms nuotaikoms vyraujant, paaiškėjo, kad kitais metais šaukiamas visuotinis tarybinių rašytojų suvažiavimas, kuris turėjo įvykti pralinkus devyniolikai metų po paskutinio suvažiavimo. Buvo kalbama apie naują kursą sovietų mene.

Bet jau pirmaisiais 1954 metų mėnesiais "liberaliniai" vė-

jai nustojo pūgti. Pasireiškė vėl grįžimas į "senąsias pozicijas" ir "generalinės linijos" boji mas.

Autoriaus teigimu, vyriausybės pamatė, kaip gaivalingai rašytojai ir skaitytojai reagoavo į šito naujo vėjo papūtimą ir... išsigando. Esą, į vos praver tas duris bloškė tokia audra, kad reikėjo vėl jas greitai uždaryti. Cenzoriai sustiprino savo autoritetą, proklamuodami šūkį: "Neleisime juodyti mūsų vadų ir partiečių". Praėjusių metų balandžio mėnesį "generalinės linijos" svarba buvo pademonstruota rašytojų Virtos, Galsanovo, Surovo ir Korobovo pašalinimu iš sovietų rašytojų sąjungos. Viešai jie buvo apkaltinti "nemoralumu ir nevisuomenišku elgesiu", "girtuokliavimu ir chuliganizmu", bet tikrovėje pašalinimo priežastys buvo kitokios. Kiek liečia Virtą, jo pašalinimo priežastis glūdėjo greičiau cinizme, kurio jis neslėpė savo pažiūrose į sovietinį gyvenimą. Po Stalino mirties jis išėjo su šūkiu: "Sovietiniame gyvenime jau nebėra konfliktų, tad tuo pačiu jų nėra ir literatūroje". Bet jo nelaimei 19 partijos suvažiavime Malenkovas iškėlė satyros bei konfliktų pjesės kūrimo būtinumą ir Virta turėjo nutilti. Be to, juk visi žinojo, kad Virta seniai netiki nei į Dievą, nei velnią, nei į Marksą, nei Staliną. Tuo (Tęsinys 11 psl.)

Give America's Favorite
ALL-PURPOSE PORTABLE

Beats Everything I've Seen!

**HAMILTON
BEACH
Mixette®**

GLASER'S

FURNITURE AND APPLIANCE CO.

5115-5123 So. Kedzie Ave. PProspect 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, OCTOBER 30, 1954

You've seen 'em on TV
NOW GET YOUR
**Burns & Allen
TV Coffee
Servers**
TODAY!

- Genuine PYREX GLASSWARE
- Servers hold two cups each
- Colorful, insulated bottle necks
- Handsome solid cork stoppers
- Heat-resistant coasters

[Enjoy the Burns & Allen program every week on CBS television.]

REG. \$3.00 VALUE

Now 2 for only **99¢**

...just for watching an eye-opening demonstration of

New 1955
BIG LOOK

Motorola TV

Model No. 64K

\$3995

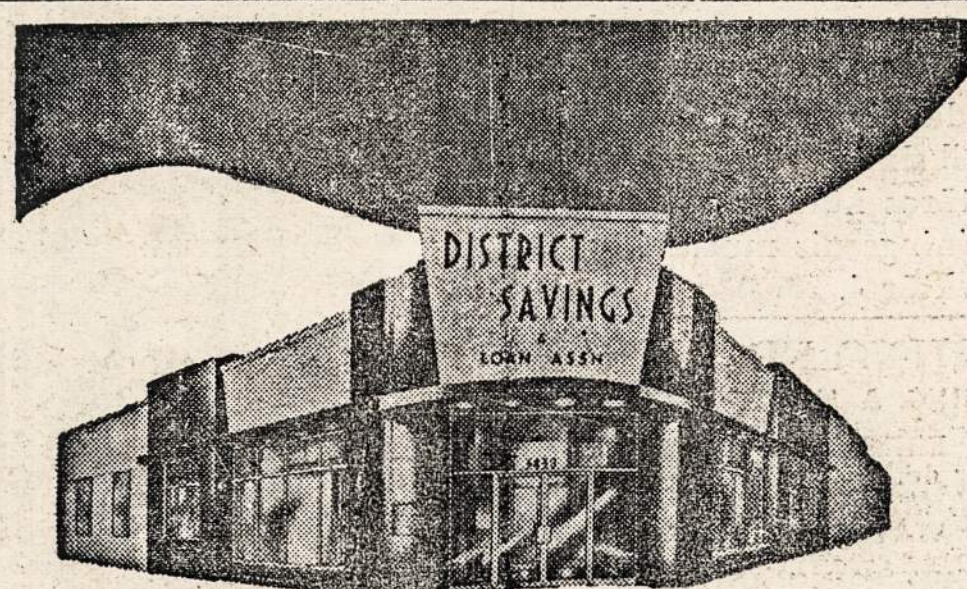
PRICE INCLUDES FEDERAL TAX AND WARRANTY

Big Buy of the Big Look 21-inch consoles! Rich mahogany finish. New, bigger Extended Area screen. Distance Selector Switch. Built-in UHF-VHF antenna. Blond finish higher.

SOLTIS HOME APPLIANCES AND FURNITURE

2647 West 51st St. HEmlock 4-7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

SAUGESNĖS vietos taupymui niekur nerbsite. Kiekviena sąskaita apdrausta iki \$10,000. Penkiasdešimt penki metai patyrimo ir draugiško pataravimo.

Štabas kalba lietuviškai

DISTRICT SAVINGS

and LOAN ASSOCIATION

3430 South Halsted Street

(Tesinys iš 10-to psl.)

pačiu jis pakliuvo į tų rašytojų tarpą, kurie skleidžia "pavojaingas tendencijas" ir "svetimas ideologijas".

Nukentėjo ir Pamferovas, "Spalio" (Oktiabr) žurnalo vyriausias redaktorius. Jis buvo

pakaltintas "puvėsių skleidimų" savo paskutinėje knygoje "Volga upė motinėle". Antroji tos knygos dalis nepasirodys. Kiti rašytojai ir dramaturgai, kurie per daug laisvai pradėjo kalbėti, buvo taip pat vienokiu ar kitokiu būdu eliminuoti iš jų užimamų aukštų pareigų. Jų tarpe ir Tvardovskis — žy-

mus rusų literatūros šūlas ir "Naujojo Pasaulio" (Novyj Mir) žurnalo vyr. redaktorius. Jis buvo pakaltintas prašmugeliaviū "buržuazinės tezės, kad menas yra laisvas nuo visuomenės".

Pateikęs visą eilę kitų pavyzdžių, kaip stiprėjant Malenkovo pozicijoms, vis labiau

ir labiau grįžtama Sovietų Sąjungoje prie Stalino laikų ortodoksiškumo, straipsnio autorius pranašauja, kad ir toliau, ypač po rašytojų suvažiavimo, sovietų intelektualiniame gyvenime vyraus ir diktuos pasižymėję generalinės linijos saugotojai — Simonovas, Ermilovas ir Surkovas.

**WE GUARANTEE
YOU'VE NEVER
HAD IT SO EASY!
World's Newest Shaver**

**Most compact—
most powerful—and
Super-Honed for Super-Shaves!**

NEW CUSTOM SCHICK

We'll bet you never shaved so close, so clean, so easily!
It's the most modern shaver and the *only* one that's:

- **SUPER-HONED.** Schick's exclusive precision honing process makes possible *Super-Honed* heads that give you *Super-Shaves!*
- **BULK-FREE.** No bulldozer bulk, yet greater power than ever! Scientifically sized to fit your face, everywhere!

FREE Home Trial

Try the New Custom Schick at home for 14 days. Then, keep it, or get a full refund. We guarantee your shaving satisfaction—or your money back!

New Custom Schick in space-saver Caddie Case, \$28.75
• Schick "20," \$26.50 • Schick Colonel, \$19.95

TRADE-IN SPECIAL!
\$5 for your old electric shaver!

We'll give you a \$5 allowance on your old electric shaver—any make or condition—when you buy a new Schick—any model!

New CUSTOM SCHICK, regular price \$28.75
Less Trade-in Allowance \$5.00
YOU PAY ONLY \$23.75

BEE JAY STORES

15 WEST HUBBARD STREET

Whitehall 4-3253

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

Didelis vakaras Detroite

(Lapkričio 13 d. visi į Lietuvių svetainę!)

Tai atsitinka tik kartą metuose! Detroito Lietuvių Organizacijų Centras rengia vakarą su vaidinimais, šokiais, bufetu. Drįstame tvirtinti, kad šis vakaras būna didžiausias lietuvių susibūrimas po Vasario 16 minėjimo. Visi, kas dalyvauja Vasario 16 minėjime, besąlyginiai atiduoda auką Amerikos Lietuvių Tarybai ir susikaupę prisimena pavergtą Lietuvą, pasižadėdami nieko negailėti jos išlaisvinimui. Gi visi, kas ateina į Org. Centro rengiamą vakarą, taip pat, nors daug kukliau, paremia ALTBą, nes visas pelnas skiriamas Lietuvos laisvinimui, tik vietoj susikaupimo ir liūdesio, čia turi tikro džiaugsmo ir dvasiai ir kūnui.

Lietuvio dvasiai pradžiuginti šiais metais, Vaidybos Mėgėjų Sambūris, vadovaujamas p. Mikšienės, sutiko pastatyti Kazio Inčiūros 4 veiksmų dramą, "Dr. Vincą Kudirką". Drama statyta Detroite tik vieną kartą. Ją matė vos trejetas šimtų žmonių. Ją turi pamatyti visi lietuviai!

Žmogaus kūnui palinksminti bus puikus orkestras, pagal kurio taktą kiekvienas būsime aktorius... O pavargusį ir sušilusį, arba su senu pažįstamu po ilgo susitikusį, žemutinėje salėje mandagiai pasitiks bufeto darbininkų armija, paduodami ir alų, ir šuniuką ir cepeliną arba vyną.

Tad visi į Lietuvių svetainę lapkričio (November) 13 d., 7:00 val. vakare!

Bilietai kainos juokingai žemos: \$1.25, gi vaikai iki 10 m.

amžiaus, kurie ateis su tėvais, tiniu veikalu! Tad visi pas Kubus leidžiami veltui. Sakome dirką į svečius! Bilietai jau platina Organizacijų Centro nariai. Taip pat jų bus prie kasos tą patį vakarą. —an—

VOTE FOR

Irving J. SIEGAL

FOR COUNTY COMMISSIONER

Our Latvian Friend
Able, Endorsed, Qualified

SHULMISTRAS & CO. INSURANCE

Property Management
Mortgage Sales - Loans
Notary Public
Investment
Counselors

REAL ESTATE

4004 S. ARCHER AVE.
CHICAGO 32, ILL.

LAFayette 3-6300

Member of
ARCHER CURRENCY EXCHANGE
Checks Cashed
Money Orders
Utility Bills Accepted

GARSINKITĖS "NAUJIENOS"

BALTIC CO.
BROOKLYN 11, N. Y.

ONE POUND NET

Birutės saldainiai turi trigubą įpokavimą, specialiai pritaikytą ir tolimai kelionei. Birutės saldainiai platinami visoj Amerikoje - Jungtinėse Valstybėse, Kanadoje ir Pietų Amerikoje, o taip pat siunčiami ir į EUROPA.

Birutės saldainių kaina visur vienoda:

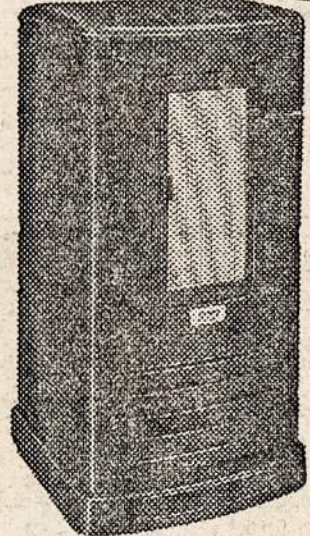
1 svaro dėžutė \$270 2 svarų dėžutė \$520

Užsakant tiesiog iš mūsų bendrovės nemažiau 1 svarų, nuolaida: kiekvienas svaras po \$2.50 su mūsų pristatymu. Lietuviškoms parduotuvėms duodama atitinkama nuolaida.

REIKALINGI PLATINTOJAI (AGENTAI)

BALTIC CO., P. O. Box 96, 337 Union Ave., Brooklyn 11, New York
Telefonas: EVergreen 4-1232

Coleman
Comfort
Sale

GET AUTOMATIC
COLEMAN
HEATER NOW!

With sensational Fuel-Air Control - Saves up to 25% on your fuel bill!

ONLY \$69.95

FREE

with each heater all-purpose robe worth \$12.95 in gay plaid with vinyl inflatable carrying case.

LOW down payment
\$1.00
As Little As 1 a Week

GLASER'S
FURNITURE AND
APPLIANCE CO.

5115-5123 S. Kedzie Ave.

PRospect 6-1790

Open Monday and Thursday Evenings

PIGIAI IR SAUGIAI
PERKRAUSTAU
BALDUS
VIETOJE IR IŠ TOLIAU
K. EIDUKONIS

Turiu naują didelį sunkvežimį, specialius įrankius ir apdraudas 6930 So. Talman, Chicago 29, Ill. Tel. GROvehill 6-7096

RUDENINIS NAUJIENŲ

VAKARAS

Lapkričio 14 dieną

Sokolų salėje

2337 So. Kedzie Ave.

SIUNTINIAI Į
LIETUVĄ

visus mokesčius
čia sumokėjus

100% apdrausta

DRABUŽIAI

GYDUOLĖS

ir t. t.

Jūsų giminės garna be
jokių jiems išlaidų

CENTRAL PARCEL
SERVICE, INC.

220 SO. STATE ST., CHICAGO
Tel. WAbash 2-9354

Atdara šeštadien. iki 1:30 popiet.

12 -- NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, OCTOBER 30, 1954